

H. Rossier

**BESCHOUWINGEN OVER
HET BOEK ESTER**

REVISIE 2009

Oude Sporen 2009

INHOUD

Inleiding	3
Hoofdstuk 1 - Ahasveros en Vasthi	16
Hoofdstuk 2 - Ester, echtgenote en koningin	21
Hoofdstuk 3 - Haman	28
Hoofdstuk 4 - De grote verdrukking.....	36
Hoofdstuk 5 - Ester wordt in genade aangenomen - Haman onthult zijn ware gedaante.....	40

INLEIDING

De gebeurtenissen waarvan het boek Ester ons spreekt, vallen tussen het 6e en 7e hoofdstuk van Ezra, d.w.z. tussen de regering van Darius (zoon van Hystaspes) en die van Artaxerxes (bijgenaamd Langhand). De leemte tussen deze beide regeringen wordt opgevuld door de regering van Ahasveros (of Xerxes, 485 - 465 v. C.), de zoon van Darius en de vader van Artaxerxes. De gebeurtenissen in dit geïnspireerde verhaal hebben dus plaats onder Ahasveros (Xerxes).

Iedere scholier weet van de macht, de rijkdom van Xerxes, en de rol die hij in zijn strijd met Griekenland tijdens de Medische oorlogen gespeeld heeft; hoe hij, na bij Salamis door de vloot van zijn vijanden verslagen te zijn, vluchtte en naar zijn land terugkeerde.

Maar het is nuttig er aan te denken, dat zelfs deze elementaire kennis niet noodzakelijk is om het Woord van God te begrijpen. We hebben aan een passage in Daniël (10:20 - 11:2) reeds genoeg om ingelicht te worden over wat we er van moeten weten. Daartegenover is het van belang hierbij te bedenken, dat gebeurtenissen die de wereld met hun gerucht vervullen, nauwelijks meetellen in het geïnspireerde Boek. God vermeldt ze slechts, wanneer ze op de een of andere manier optreden in de geschiedenis van zijn volk, of wanneer zij toekomstige gebeurtenissen voorafschaduwen, strijd tussen volkeren, waarvan Israël het voorwerp zal zijn (Dan. 11).

Het komt zelfs voor dat het Woord ons van een geweldige volkerenbotsing alleen maar verslag geeft om ons de bevrijding van een enkele van zijn beminden te laten meemaken (Gen. 14). Deze waarheid is voor ons van groot gewicht. De conflicten tussen de volken in onze dagen houden ons vaak zodanig bezig, dat onze ziel er de gemeenschap met de Heer door

verliest. Laten we dus telkens het Woord ter hand nemen om de waarde er van af te meten. Laten we de feiten wegen met de weegschaal van het heiligdom. Wat zullen ze ons dan klein voorkomen tegenover de eeuwige raadsbesluiten van God! De geweldigste omverwerping en van de grootste rijken, die de wereld op haar grondvesten schenen te doen wankelen, wegen niet meer dan een strohalmpje op de Goddelijke balans, als zijn volk er niet bij betrokken is, het zij om het te oordelen, of om het aan zijn vijanden te wreken (Deut. 32:8). Een voorbeeld daarvan zien we in het Nieuwe Testament: de kolossale opdracht tot de volkstelling van de hele bewoonde wereld, door de machtigste van de keizers, heeft geen ander gevolg dan dat zij de geboorte van een kindeke in Bethlehem met zich mee brengt. En aan het eind der tijden verdwijnen de geweldige veldslagen van de grootste aanvoerders en hun ontelbare legers als een zuchtje bij de verschijning van één Man! In het Oude Testament zijn de beroeringen in de wereld verwekt door Assur, en zijn overwinningen, slechts van belang in zover zij Gods roede zijn tegen het ontrouwe Israël; de zege van Babel over Assur, voor zover zij dezelfde doeleinden van God ten opzichte van Juda vervult.

Het boek Ester bevestigt wat we zojuist onder de aandacht hebben gebracht. De Medische oorlogen, die gedurende zoveel jaren de toenmalige wereld in beroering brachten, worden er heel eenvoudig in weggelaten. Evenmin is er in dit boek sprake van de overwinning van de Grieken (Javan) als van de nederlaag van de Perzen. Dergelijke gebeurtenissen hebben van ver de ondergang van Perzië, het tweede wereldrijk, voorbereid. Het had niet beter geregeerd over wat God het had toevertrouwd, dan Babel, het eerste rijk, gedaan had, maar die gebeurtenissen betreffen niet het volk van God.

Een heel bijzondere trek van het boek Ester is niemand ontgaan: Gods naam komt er niet in voor! Voor de Joden is deze weglating iets onbegrijpelijks, want een gedeeltelijke verharding is over hen gekomen en zij verstaan in hun eigen schriften de gedachten van God niet. We zullen zien dat deze

weglating de volstrekte veroordeling van dit volk betekent. En die wil het nu juist niet erkennen. Hoewel het boek Ester nog heden onder de heilige boeken van enorme betekenis is voor de Joden en tijdens het Purimfeest nog steeds plechtig gelezen wordt, uiten de gevoelens van de hoorders zich onder de voorlezing in verwensingen aan het adres van Haman, zijn vrouwen zijn zonen, maar dragen helemaal niet het karakter van zelfveroordeling. Zij begrijpen zó weinig van die weglating van de naam van God, dat de Griekse vertaling van de zeventig, door Alexandrijnse Joden tot stand gebracht, vroeger ten doel gehad schijnt te hebben om, in wat zij als een leemte beschouwen, te voorzien door talrijke apocriefe toevoegingen waarin de naam van God heel vaak voorkomt.

Laten we ter verklaring van deze zo opmerkelijke weglating eens een blik slaan op de omstandigheden, waarin de Joden zich in het boek Ester bevonden.

Bij het edict van Kores (Cyrus) keerde een aanzienlijk aantal Joden, die in dit besluit de vervulling van het woord van God zagen, na de zeventig jaren van ballingschap, in hun land terug onder leiding van Zerubbabel. Ezra bracht er later nog anderen heen. Deze emigratie telde 42.360 personen. Ongetwijfeld zijn er meermalen afzonderlijke personen naar Jeruzalem getrokken, uit Babel of uit andere plaatsen van het rijk, om te aanbidden of om geschenken te brengen, zie bijv. Zacharia 6:9 en 10. Maar in het algemeen genomen is een groot deel van Juda en Benjamin gebleven in de Perzische gebieden waar zij zich gevestigd hadden, hetzij door onverschilligheid ten aanzien van Jeruzalem en de tempel, of omdat zij er zich wèl bevonden, uit eigenbelang of om welke andere reden ook. Door naar Jeruzalem op te trekken hebben de eersten beantwoord aan Gods gedachten; de laatsten schenen de vernedering van hun slaafse omstandigheden niet zo erg te vinden en zijn gebleven waar zij waren. Het spreekt vanzelf dat we bij deze tweede groep een uitzondering maken voor personen als Daniël, Ezra, Nehemia, Mordechai, die door hun officiële functies onder de

rechtstreekse afhankelijkheid van de Perzische heersers stonden.

Zij die opgetrokken waren, werden door God nog niet als volk erkend, want het vonnis dat hen tot "Lo-Ammi" verklaard had, was niet herroepen; maar zij hadden persoonlijke en zelfs gemeenschappelijke betrekkingen met de Here, ondanks de volkomen afwezigheid van een relatie als volk met Hem. En het behaagde Hem deze betrekkingen te onderhouden. Daartoe maakte Hij zijn gedachten aan hen bekend door middel van leidslieden, leraars en profeten, ter ondersteuning van hun geloof en om hun nieuwe moed te geven. Gods doel was hen op de komst van hun Messias voor te bereiden. Als zij hem aannamen, dan zou Hij hen weer als volk herstellen en hen opnieuw "Mijn volk" noemen. We weten hoe al die genadevolle plannen van God jegens zijn volk onderbroken werden door de verwerping van de Christus; ook hoe door deze verwerping de gemeente gevormd werd door de Heilige Geest, en hoe tenslotte het herstel van Israël naar toekomstige tijden verschoven werd, beschreven door de profeten. Ondanks alles was het begin van het herstel van Juda en Benjamin bijzonder gezegend, zoals Ezra, Nehemia en de profeten Haggai, Zacharia en Maleachi getuigen.

Daarentegen was de toestand van het volk dat er de voorkeur aan had gegeven in het land der ballingschap te blijven, buitengewoon slecht. Al genoten ze ook uiterlijke voorspoed, ze waren niet alleen "Lo-Ammi", evenals hun tot herstel gekomen broeders in Palestina, maar zij waren van elke verbinding met God verstoken. God was voor hen verborgen. Hij had zijn gelaat afgewend; een dergelijke sluier van droefheid en verlatenheid drukte op dit volk. Geloofsenergie werd er bij hen niet gevonden; die had zich immers niet getoond bij het edict van Kores; zelfs geen genot van persoonlijke betrekkingen met God. Israëls zon was ondergegaan. Ze hadden zelfs geen lamp meer om hun schreden te leiden in de nacht die over hen gedaald was. Terwijl anderen naar het licht opgetrokken waren, of beter gezegd er dichterbij gekomen waren door naar

Jeruzalem terug te keren, bleven zij in de duisternis van de schaduw van de dood zitten. Geen enkele lichtstraal van Gods aangezicht kwam die in dat uur doorbreken. Dit verklaart hoe in religieus opzicht alles in het boek Ester in geheimzinnig duister gedompeld is. Het dagelijks leven gaat door, maar de veerkracht ervan is verslapt, meer nog, vernietigd.

Maar wat zien we bovendien bij het volk? De Schriften, die in de boeken Ezra en Nehemia zo'n grote rol spelen, zijn helemaal afwezig. Niet één van de feesten door de Mozaïsche wet ingesteld en waarvan de viering bij het overblijfsel dat naar Jeruzalem teruggekeerd is, weer tot een gebruik is geworden; geen enkel feest dan... het Purimfeest, een volkomen nieuw feest, toen de verlossing van het volk plaats vond. Offers, priesterschap, dienst, alles is verdwenen, worden althans in 't geheel niet meer vermeld; want we weten dat een groot aantal priesters en Levieten na het edict van Kores of bij andere gelegenheden niet is opgetrokken naar Jeruzalem. Indien de middelen waardoor God met het volk in verbinding treden kon, thans ontbreken, die van het volk met God zijn evenzeer afwezig. Geen enkele maal wordt melding gemaakt van het gebed. Als de nood bij hen op het hoogst is, gaan ze in zak en as zitten, wordt een vasten bevolen, maar van gebed en smeking lezen we niet. Let wel, ik beweer niet dat deze er bij de getrouwen niet konden zijn, maar er is nimmer sprake van. Alles wat men bij hen ziet is: bezorgdheid voor het volk, en, bij het naderen van de laatste slag: benauwdheid en ten top gestegen angst, met een zwakke, door het geloof ingegeven gedachte dat er mogelijk "redding en uitkomst van andere zijde zal opdagen". Samengevat komt hun toestand hierop neer: een gesloten hemel, geen enkele nationale of individuele verbinding met God, hierin wel zeer verschillend van het volk onder Ezra en Nehemia. In verlatenheid en slavernij achtergelaten, gaan ze gebukt onder 't zware Juk van de volken, naar het uiterlijke zonder God en met niets anders dan een zwakke hoop. Ze komen en gaan, zij leven en verkeren, veracht en gehaat door de grote menigte. Ze houden zich op de achtergrond om te

ontkomen aan een vijandige belangstelling. Ongelukkig, maar aan het juk gewend, bewaren zij te midden van hun vernedering de herinnering aan voorbijge grootheid. Zij worden niet gesteund door hun liefde voor het altaar, de tempel, de muren van Jeruzalem, zoals degenen die naar deze stad teruggegaan zijn. Wel bevindt zich onder hen een deel van de priesterschap, zoals het boek Ezra aantoont, maar zonder voorwerp om de dienst uit te oefenen. In hun ellende kunnen zij zelfs geen verlichting vinden door zich openlijk uit te spreken, behalve dan, wanneer hun vreselijk lot uitgevaardigd is. Als ik die toestand in een enkel woord moest weergeven, dan zou het zijn: de onverschilligheid der ongelukkigen. Zie ze daar, zonder vaderland en hoofdstad. Als stad hebben ze alleen maar Susan, de hoofdstad van de heidenen; ze zijn zonder vorst, zonder priester met efod, Urim en Tummim, waardoor zij de Here hadden kunnen raadplegen - het overblijfsel in Palestina hoopte er ten minste op (Ezra 2:63) -, maar ook zonder afgoden en terafim (Hosea 3:4). Dat is de geestelijke woestijn. Ik spreek nu over de indruk die dit boek ten doel heeft op te wekken, want het tweede boek van de Psalmen, dat ons profetisch te midden in dezelfde omstandigheden plaatst, laat ons zien, dat als de Here er niet is, het geloof zich tot God wendt.

Deze totale afwezigheid van relaties met God lokt over dit overblijfsel uit de ballingschap de verachting uit van de wereld waaraan het onderworpen is. Het karakteristieke woord van het tweede boek van de Psalmen, waarin we het overblijfsel van Juda: uit Jeruzalem verdreven en wonen zien te midden van de volkeren, is "Waar is uw God?" Dit woord is op bijzondere wijze van toepassing op de omstandigheden van het boek Ester. "De hele dag zegt men tegen mij: Waar is uw God?"; "Als een doodsteek in mijn beenderen honen mij mijn tegenstanders, doordat zij de hele dag tegen mij zeggen: Waar is uw God?" zegt de terneergeslagen ziel van het overblijfsel dat "in het zwart gaat vanwege des vijands onderdrukking" (Ps. 42). En zo ook in de profeet Joël: "Zij zijn de naties tot een spotwoord. Waarom zou men onder de volken zeggen: Waar is hun God?"

Maar juist deze verlatenheid, die leegte om hen heen ontstaan, daarb~j gevoegd het dodelijk gevaar dat hen van ogenblik tot ogenblik bedreigt, doet hen roepen tot die God, die zijn gelaat voor hen verbergt: "Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien? Verhef over ons het licht uws aanschijns, o Here!" ¹

Zo is God dus verborgen, en als God dat is, is al wat er overblijft het eveneens. Het Licht der wereld is verdwenen; de nacht is gekomen waarin niemand werken kan. Dat licht moge om zo te zeggen spaarzaam schijnen over de puinhopen van Jeruzalem, maar het schijnt daar dan toch waar het geweten ontwaakt is, waar zielen zoals die van Ezra, de schuld van het volk belijden, er berouw over hebben en zich verootmoedigen. Hier niets dergelijks. De wereld moge schitteren met al haar aardse glans, Israël is in de duisternis gezeten. Het grote Licht waarvan de profeet spreekt, zal eerst blinken bij de eerste verschijning van het kindeke van Bethlehem.

In Esters dagen verbergt het onderworpen volk zich: Mordechaï, dienaar van de almachtige koning, geeft zijn ras eerst te kennen wanneer hij gedwongen wordt zijn houding tegenover Haman te verklaren. Op bevel van Mordechaï houdt Ester haar afkomst geheim en durft die niet bekend te maken; dat zou haar ondergang betekenen. Zij is zo'n beetje als de zeventuizend onbekenden ten tijde van Israëls verval en de

¹ Alleen dit feit toont reeds aan - we komen er nog op terug - dat het boek Ester een zinnebeeldig boek is. We zullen er steeds meer van overtuigd worden, wanneer we het karakter bestuderen van de personen die er in afgeschilderd worden: Ahasveros, Vasthi, Ester, Haman, Mordechaï. Dat is te opmerkelijker, omdat de boeken Ezra en Nehemia, hoewel ze voor het heden en voor alle tijden vol lering staan, dit zinnebeeldig karakter niet hebben. Daarom zou het ook niet mogelijk geweest zijn het boek Ester aan dat van Ezra toe te voegen, waarin het, geschiedkundig, ingelast had moeten worden; nog afgezien van het feit, dat het 't overblijfsel op een heel ander terrein verplaatst, daar het de verstrooiing van de Joden onder de naties behandelt.

schandelijke Baälsdienst. In het boek Ester staat het volk evenwel niet verborgen voor een zegevierende afgoderij. De Perzische heersers hadden een afkeer van valse goden en beoefenden de godsdienst van Zoroaster, die volledig alle afgoden verwierp. 't Was ongetwijfeld een valse godsdienst, maar niet grof afgodisch zoals die van de Chaldeeën. Deze religie erkende een allerhoogste god, Ormoez, de god van het goede, met zijn goede geleidegeesten, en een tweede god, de god van het kwade, Ahriman, eeuwig als de eerste, in gelijke macht met hem in strijd en die met zijn kwade geleidegeesten de mensen steeds poogt te verleiden. Zijn macht zou echter een eind nemen en de overwinning aan de god van het goede moeten laten. Deze Ahriman is de duivel, die er in geslaagd is "de mensen te verlokken door hun vruchten te brengen om op te eten" en hen daardoor te beroven van de voorrechten die zij genoten. In dit alles ziet men, met grove dwalingen wat het wezen van God betreft, een ontroerende echo van primitieve mondelinge overleveringen, waarvan God ons in zijn Woord de oorspronkelijke werkelijkheid gegeven heeft. Ahasveros had alleen maar deze trek - zijn godsdienst - gemeen met Kores, Darius, zijn vader, en met Artaxerxes, zijn zoon.

Te midden van dit toneel, in deze koude nevel die de ballingen omhulde - en dit is het voornaamste feit in het boek Ester -, waakt een verborgen Voorzienigheid over hen. Heel dit verhaal levert er het bewijs van, en we zullen ruimschoots gelegenheid hebben dit te laten uitkomen wanneer we aan de bijzonderheden toe zijn.

Dat komt omdat God getrouw is en omdat Hij, al is Hti gedwongen zijn aangezicht te verbergen, Zichzelf niet verloochenen kan. Zijn beloften zijn onberouwelijk en zelfs wanneer Hij er, in zwijgen gehuld, geheel en al aan voorbijgaat, gedenkt Hij ze toch volkomen. Hij kan dit karakter slechts zolang openbaren als het volk de last draagt van zijn oordeel in regering, waarvan de voltrekking van het vonnis aan de gang is. En wanneer Hij anders handelt ten opzichte van het volk dat naar Jeruzalem opgetrokken is, gebeurt dat met het oog op de

komst van Christus in hun midden, zoals de laatste drie profeten getuigen. Maar hier, in het boek Ester, vinden we iets dergelijks niet. Toch blijft God, ook in zijn zwijgen, dezelfde. En God is liefde. Hij is niet alleen de heilige God; Hij blijft wat Hij altijd geweest is: een God die met innerlijke ontferming bewogen is ten opzichte van dit schuldige volk. Vandaar de onafgebroken bemoeienissen van zijn voorzienigheid.

We kunnen Gods voorzienigheid onder twee aspecten beschouwen. Bij het eerste hebben de mensen dagelijks het openlijke schouwspel, de onbetwistbare manifestatie van die voorzienigheid voor ogen. De apostel zegt het zó: "Hij heeft Zich niet onbetuigd gelaten in goetdoen, door u van de hemel regen en vruchtbare tijden te geven, door uw harten te vervullen met voedsel en vrolijkheid" (Hand. 14:17). Het tweede aspect is dat van een in haar wegen en doel verborgen voorzienigheid, zodat men haar slechts door haar eindresultaat kan zien. Zo komt Mozes - en zulke voorbeelden treffen we heel vaak aan -, uit het water gered door Gods voorzienige wegen, op dezelfde wijze aan het hof van Farao, en wordt hij de bevrijder van zijn volk. Telkens komen we dit laatste karakter van de Voorzienigheid tegen in het boek Ester. Terwijl zij verborgen blijft, bestuurt zij de gebeurtenissen en alleen het geloof weet dat zij aan het werk is, en vertrouwt op haar. Er is dan ook geloof nodig om dit boek te begrijpen.

Kort samengevat vinden we er de verborgen Voorzienigheid, die handelend optreedt te midden van de vreselijkste gevaren die het volk maar kunnen bestormen dat zich onder de toorn van het Godsbestuur bevindt, - om het door de wraak op zijn vijanden rust te geven en de heerschappij des vredes in te leiden.

Er is nog een andere belangrijke karaktertrek van het boek Ester, waarop wij met nadruk wijzen moeten. Een van de schoonste karaktertrekken van het Oude Testament - en dan bedoelen we daarmee niet alleen de profetische geschriften, maar ook de wet, de historische, in één woord alle andere Schriften - is, dat het enerzijds de geestelijke beginselen

aangeeft die van alle tijden zijn en de periode waarin ze opgesteld zijn, ver overschrijden, en anderzijds óók toekomstige gebeurtenissen en personen voorafbeeldt. Het feit waarover we spreken, mag meer of minder duidelijk uitkomen, al naar de verscheidenheid van de geschriften, maar het is constant. Zelfs wanneer God Zich verbergt, zoals in het boek Ester, gevoelt men dat Hij de spelers kiest, en onderkent men achter de schermen de soevereine Werkman die op geheimzinnige wijze het type van de toekomstige gebeurtenissen en personen vorm geeft. Voor hen die het Woord biddend bestuderen, is dit feit, dat we zelfs in een boek als dat van Ester typen vinden, van het hoogste belang, zoals we zullen zien. Wanneer we dit verhaal overdenken, maakt het een vertrouwde indruk op onze geest. Die of die gebeurtenis, de een of andere persoon, voeren onze gedachten heen naar toekomstige dingen die we al vaker overdacht hebben. De feiten schakelen zich als een ketting aaneen, personen komen naar voren of sluiten zich bij elkaar aan op kenmerkende wijze. Deze of gene toespeling, de een of andere naam waaraan de oppervlakkige lezer onverschillig voorbijgaat, krijgt opeens onvermoede waarde, ontvangt plotseling een helder licht. En het is niet een van de geringste aantrekkelijkheden van het Goddelijk Boek, dat het ons een gedachte doet ontdekken, die als een ondergronds waterstroompje stil zijn loop voortzet. Voor de gewone mens, die de bodem omwoelt zonder de aanwezigheid er van te vermoeden, is het onbekend. Tot er een moment komt waarop de Geest van God het een uitweg opent en het plotseling als een artesische bron omhoog spuit voor de ogen van hen die er het bestaan van ontkenen.

Zo is het ook met het boek Ester. Naar de schijn, niets dat zich minder tot stichting leent dan deze geschiedenis, wanneer men aan de oppervlakte blijft. Om die reden hebben sommigen er gedachten ingevoegd, die bij andere gelegenheden heel nuttig zijn, maar die het niet bevat. Anderen zouden licht geneigd zijn de voorkeur te geven aan de boeken Ezra en Nehemia, die zo vol staan met opbouwende beginselen toegepast op de huidige

omstandigheden, maar deze boeken geven geen profetische typen te zien. Deze zijn vervat in de profeten van diezelfde dagen: Haggai, Zacharia en Maleachi. Maar - ik herhaal - wanneer we het gemurmel van het stroompje onder de grond, opmerken, hoeveel verborgenheden ontdekken we dan niet!

Goddelijke macht, geconcentreerd in één persoon;
de bevrijder tot het koningschap verheven en gekroond;
de gezworen vijand van hem die het volk vertegenwoordigt,
berecht en veroordeeld;
de vrouw uit de heidenen, verstoten;
de Joodse bruid, uit de gevangenschap gekomen,
wordt de vrouw van de grote Koning;
het overblijfsel, dat door een grote verdrukking gaat,
totdat de Bevrijder tussenbeide komt;
vrede en vreugde, die op deze bevrijding volgen!

Wonderlijk, dat het verzet van de mensen tegen Christus zijn aanval bijzonder tegen dit boek richt, dat ogenschijnlijk zoveel overeenkomst heeft met de in de wereld heersende beginselen. De reden daarvan is, dat de bestrijders van het boek daarin vaag het bestaan beseffen van een geheim, dat zij zien noch kennen, maar toch haten.

Bijzondere omstandigheden verklaren het feit waarom deze dingen op zo'n verborgen manier en door typen die schijnbaar zo onvolledig zijn, voorgesteld worden, waarom zij zelfs onbekend kunnen blijven bij de gelovige lezer, die echter geen geestelijk inzicht heeft. Het volk als zodanig is er niet meer, zeiden we reeds. Elke band die het met God verbond, is verbroken; de Heer van de oogst slaapt. Wanneer we hier tegenwoordig zijn bij de grote verdrukking, "de benauwdheid van Jacob", verschilt het karakter van hen die haar doormaken, zeer van wat we gewoonlijk in de psalmen en de profeten tegenkomen. In het boek Ester vinden we geen berouwvol en rechtschapen overblijfsel, dat erkent de kastijding verdiend te hebben en uit de diepte tot God roept, in het bewustzijn dat het er niet aan ontkomen kan, als God op zijn ongerechtigheden acht slaat. Hier echter ziet het volk, omdat elke band met God

verbroken is, geen enkele mogelijkheid van bevrijding. Slechts één man, Mordechaï, die er het instrument van worden zal, weet dat zij zal komen.

Anders dan de gevoelens weergegeven in het boek Ester, zijn die van het onder Zerubbabel en Ezra teruggekeerde overblijfsel te Jeruzalem. Al is het "Lo-Ammi", het is zich bewust van zijn betrekkingen, tot de Here. De nood in het boek Ester is dan ook groter en treffender, hoewel 't eigenlijk het overblijfsel dat in Jeruzalem vertoeft, is, dat in de toekomst ter dood gebracht zal worden en het martelaarschap ondergaan zal. Maar hier is de benauwdheid angstwekkender, slaakt "grote en bittere" kreten; en toch... geen haar van hun hoofd valt er in het vreemde land! Hun toestand is als die van de vrouw die door de draak achtervolgd wordt, uit Openbaring 12:16, terwijl die van het overblijfsel dat in Juda en Jeruzalem gebleven is, ons aangeduid wordt in vers 17 van hetzelfde hoofdstuk. Bij hen zien we een actief geloof, een diep besef van de zonde, berouw, hoop die in de psalmen tot uitdrukking komt in de woorden "Hoe lang?", de verwachting van de verschijning van de Messias. In het eerste geval wordt de verschrikkelijke angst van een nabij schijnende, onvermijdelijke vernietiging nog verzaard door het besef dat zij deel uitmaken van Juda en Benjamin. En tegenover hun dreigende ondergang hebben zij niets dat ook maar enigszins zeker is. Maar toch, ondanks alles, is er een vleugje hoop. "Wellicht"... "Wie weet" zegt Mordechaï ². Geschiedkundig behoort het in Perzië gebleven overblijfsel in het boek Ester evenzeer tot Juda als zijn naar Palestina teruggekeerde leden ³. Het Woord stelt ons hier dus niet twee overblijfsels van Juda voor, maar het overblijfsel van

² Zie wat de grote verdrukking betreft Jer. 30:4-11; Dan. 12:1; Matt. 24:21 en 22.

³ Zo zal het ook in de toekomstige eindtijd zijn. Sommigen zullen in Jeruzalem blijven, anderen de vlucht nemen onder de volken (Matt. 24: 15-19).

Juda in twee verschillende situaties: de ene overeenkomende met de mate van geloof en gehoorzaamheid die het volk getoond had door naar zijn erfdeel terug te keren en de tempel te herbouwen; de andere overeenkomstig zijn onverschilligheid en ontrouw. God bedient Zich evenwel van de omstandigheden van het in Perzië achtergebleven volk om ons in het boek Ester een idee te geven van de hevige benauwdheid van Israël in de toekomst. Het ontredderde schip heeft zijn roer, zijn kompas, zijn masten en zeilen verloren, wordt heen en weer geslingerd in de nacht en voortgedreven naar de klippen die het in een ogenblik zullen verbrijzelen en doen ondergaan. Geen hoop, geen hulp! En in die tijd bereidt een geheimzinnige hand de uitredding door een gebeurtenis die de onstuimige golven stilt en het schip "naar de haven van hun begeerte leidt". Deze haven is de genade die het volk in vrede de vreugde en de heerlijkheid van het koninkrijk binnenvoert. Zo wordt Israëls hele profetische geschiedenis, in type, samengevat in die paar bladzijden van het boek Ester: het verworpen volk in dienstbaarheid; de grote verdrukking tijdens welke er geen haar van hun hoofd valt in het vreemde land; het oordeel dat hun vijanden treft; het vreedelijk ingeleid!

Het boek Ester bevat dus de geschiedenis van de toekomstige verstrooiing van Juda onder de volken, en in één opzicht zouden we ze kunnen toepassen op de verstrooiing die gevolgd is op de dood van Christus, tot in onze dagen toe. Maar zoals we al zeiden, dit verhaal strekt zich veel verder uit dan het tegenwoordige tijdperk. Het bereikt in type de geschiedenis van het overblijfsel van Juda, in een toekomstige dag onder de naties verstrooid, terwijl een gedeelte er van zijn getuigenis in Jeruzalem zal voortzetten. Allen zullen in hun gemoed diep beproefd worden; doch die geestelijke arbeid vermeldt het Woord niet in het boek Ester, om onze aandacht te concentreren op de onderbroken betrekkingen tussen het volk en God, op hun diepe benauwdheid en op de grote genade die hun bevrijding bewerkt.

HOOFDSTUK 1 - AHASVEROS EN VASTHI

Het verhaal begint met de beschrijving van de plechtigheden zonder weerga zelfs in onze eeuw, die door koning Ahasveros (Xerxes) zes maanden lang gevierd werden in Susaan, de hoofdstad van het Perzische rijk. De profeet Daniël had deze pracht en praal voorspeld. "Zie", zo zegt de man in linnen kleren gekleed tegen hem, "... de vierde (koning van Perzië) zal grotere rijkdommen bezitten dan alle anderen, en als hij sterk geworden is door zijn rijkdom, zal hij alles in beweging brengen tegen het koninkrijk van Griekenland" (Dan. 11:2). "Het derde jaar van zijn regering" (Ester 1:3) correspondeert volgens de geschiedenis met het jaar waarin het besluit genomen werd tot zijn geweldige veldtocht tegen Griekenland, dat reeds zijn vader Darius op zegevierende wijze had weerstaan. We twifelen er niet aan of die hele ontvouwing van weelde en macht had ten doel deze expeditie voor te bereiden door besprekingen met de vorsten, de edelen en de hoofden van de 127 gewesten van dit onmetelijke rijk. Een speciale term, die kenmerkend is voor sommigen van hen, schijnt op dit plan te wijzen. Er is sprake van "het leger", dat in eerste linie na de vorsten van het koninkrijk komt. Dit woord betekent eigenlijk "de gewapende macht", d.w.z. de aanvoerders of generaals van het leger. Behalve dit detail is er niet de geringste toespeling op het doel van die wijdse ontvangst.

Zoals we in de inleiding hebben gezegd, zijn deze enorme voorbereidingen slechts van belang in het Woord, naarmate ze van belang zijn voor het volk van God, of de val van het rijk van de volken voorbereiden, zoals het hier 't geval was. Deze hadden niet beantwoord aan Gods bedoelingen. Hij had hun de soevereine macht toevertrouwd, als gevolg van de ontrouw van zijn volk. Wat maakt de constatering van dit feit de politieke plannen van de mensen toch klein voor de gelovige!

Het is voldoende dat God tegen de zee die de wereld dreigt te bedekken, zegt: Je zult niet verder gaan!, om haar pogingen ineen te doen zinken, evenals de wind die haar heeft ontketend. En dit alles vond plaats omdat God te midden van die pracht en praal als nooit tevoren vertoond was - want behalve het bezit van een fabelachtige rijkdom, voerde Ahasveros heerschappij over 127 gewesten, terwijl Darius de Mediër er niet meer dan 120 onder zijn scepter had (Dan. 6: 1) -, dacht aan een verstrooid en krachteloos volk, een voorwerp van verachting en haat van de zijde van zijn onderdrukkers. Dit volk nu zullen we op het toneel zien verschijnen.

Laten we vooraf enkele woorden over Ahasveros zeggen en nagaan hoe het Woord hem afschildert. Zijn natuurlijk karakter komt in dit boek op treffende wijze uit, en de gelijkenis van het bijbels portret zou, indien nodig, bevestigd kunnen worden door wat de geschiedenis ons van hem leert. Ahasveros vertoont een wonderlijk mengsel van hoogmoed en zwakheid. Zijn hoogmoed wordt gevoed door het voor alle tijden geldende gebruik, dat de rijksgroten en bestuurders verordend hadden, te weten dat een wet van de Meden en Perzen niet herroepen kan worden. Deze zede gaf de koning de illusie zelf een heilige persoonlijkheid te zijn, onwankelbaar, hoewel ze aan de rijksgroten een middel verschaftte zich aan de willekeur van de troon te onttrekken. Op dit gebruik hadden zij destijds een beroep gedaan onder Darius de Mediër, om de profeet Daniël in het verderf te storten. Verzoeken en gebeden zouden in het koninkrijk gedurende dertig dagen alleen gericht mogen worden aan Darius, hetgeen hem als vorst tot de goddelijke rang verhief. De hoogmoed van Ahasveros drijft hem er toe de meest overdreven pracht ten toon te spreiden, om zijn groten en zijn volk te verblinden. Bovendien is verordend dat iemand die voor hem verschijnt, zonder daartoe uitgenodigd te zijn, ter dood gebracht zal worden. Niemand kan het aangezicht van een god zien en in leven blijven - een nieuw bewijs van zijn soevereiniteit -, tenzij de koning hem zijn gouden scepter toereikt en hem in genade aanneemt.

Verbonden met het trotse bewustzijn van zijn almacht, komt bij Ahasveros nog de vreselijke heftigheid van zijn karakter, wanneer er zich een hindernis of tegenkanting op zijn weg bevindt. Meermalen lezen we in de loop van dit verhaal van de ontbrande of gestilde toorn en gramschap van de koning (1:12; 2:1; 7:7 en 10). Heftigheid is nooit een teken van kracht, integendeel, zij verraadt de zwakheid van een mens die niet bij machte is zich te beheersen. Die zwakheid openbaart zich ook in het feit dat Ahasveros, niettegenstaande zijn aanspraken op goddelijke soevereiniteit, de speelbal is van zijn gunstelingen en hen zich zijn plaats wederrechtelijk laat toe-eigenen, al overstelpt hij hen ook met zijn wraak wanneer zij hem mishagen. Voegen we hieraan nog toe, dat hij, toen er ten aanzien van koningin Vasthi een besluit genomen moest worden dat hem alleen aanging, zich met raadslieden omringt, die hem er dan van overtuigen dat de daad van de koningin zelfs de goede orde in de staat raakt.

Maar behalve zwak en heftig van karakter is Ahasveros ook onverschillig tegenover de ellende van zijn onderdanen. Hij wettigt de wreedste daden, als hem de zorg van een onderzoek er naar maar bespaard blijft, en levert aan een boosaardig man, zijn gunsteling, duizenden hoofden in zijn rijk uit. Inderdaad, deze gevreesde man toont geen karakter te bezitten onder het stelsel van de almacht.

En toch - 't klinkt vreemd dit te zeggen - zien we in Ahasveros, die zich Goddelijke rechten aanmatigt, een zinnebeeld van de macht van God. Want in een tijd dat God zijn aangezicht voor zijn volk verbergt, heeft Hij het oppergezag toevertrouwd aan de hoofden over de volkeren. Dus God bedient Zich van deze alleenheerser, wiens tomeloze eierzucht er slechts naar streeft Hem te evenaren, zijn hartstochten botvierend, om ons een voorstelling te geven van de Goddelijke autoriteit en macht, die op soevereine wijze uitgeoefend worden met het oogmerk zijn volk genade te bewijzen en de bestuursmacht over te dragen aan de man van zijn keuze. Zo is het alleen de hoogste machthebber die het recht heeft gratie te verlenen, en deze

waarheid, in 't duister verborgen, bracht enige troost aan dit beproefde, arme volk. We kunnen hierop niet genoeg de aandacht vestigen.

Terwijl God Zich van zijn volk had afgekeerd, bleef er voor het oog des geloofs een gezagsprincipe bestaan, het ' recht om te verhogen en te vernederen, het recht om gratie te schenken, verpersoonlijkt in het hoofd der naties, aan wie God het toevertrouwd had ten gevolge van de ontrouw van zijn volk. Dus Ahasveros, die zich in werkelijkheid de plaats van God toe-eigende, heeft, als zinnebeeld, Goddelijk gezag, en vertegenwoordigt dat. Hij bezit de hoogste macht, en dit wordt zinnebeeldig voorgesteld in een boek, waarin God zich weliswaar verborgen houdt, maar waarin het Hem belieft te laten zien, dat zijn gezag, ondanks alles, bestaat. En Ahasveros is ook het beeld van de Goddelijke macht tegenover Ester en voor Mordechaï, zoals we later zullen zien.

Deze waarheid, waarmee zij die de beelden van het O.T. kennen, vertrouwd zijn, voert ons naar andere dingen die we vaststellen kunnen. In het hoofdstuk dat ons bezighoudt, toont Vasthi, de vrouw uit de heidenen, zich opstandig, weerspannig en ongehoorzaam tegenover hem wiens gunst haar op de troon verheven had. Trots op haar positie en rechten, vreest zij niet haar onafhankelijkheid te tonen van het hoofd waarvan zij afhankelijk is en weigert openlijk haar schoonheid te laten zien. Die opstandigheid heeft ten geval ge dat zij als echtgenote verstoten wordt, en de Joodse bruid, in ballingschap, wordt nu geroepen om een plaats in te nemen die zij nog nooit had gehad, namelijk die van de vrouw van de grote koning. Volgens de wijzen die Ahasveros omringen, zou de opstandigheid van Vasthi, als ze getolereerd werd, overal in het hele rijk de persoonlijke onafhankelijkheid wettigen. Er moet dus orde op zaken gesteld worden: de vrouw uit de heidenen wordt geheel en al verstoten.

En dat zal ook gebeuren met de gemeente uit de volken voortgekomen, gezien in haar karakter van verantwoordelijke christenheid. Ze zal aan haar lot worden overgelaten en voor de

Oppermajesteit niet meer betekenen dan de laagste overspeelster. Ze zal verdwijnen en nooit meer genoemd worden.

Uit zedelijk oogpunt bezien bevat dit eerste hoofdstuk eveneens lering. De grenzeloze macht I van Ahasveros wordt in bedwang gehouden door een zwakke vrouw die hem weerstaat. Een kleinigheid slaat alle hoogmoed van dit mateloos grote, zo goed georganiseerde rijk terneer. Vasthi moge verstoten zijn, maar haar daad blijft, en de vernederde koning is onmachtig haar te dwingen voor hem te verschijnen. Als zij berouw getoond had, wat zou daaruit dan zijn voortgevloeid? Van het begin af vinden we hier de verborgen voorzienigheid van God aan het werk. De mens is vol grootse plannen! Maar een feest van zeven dagen, de bekroning van een lange reeks plechtigheden, brengt de weerspanning van Vasthi tegen een beslissing van de koning met zich mee. Haar onherroepelijke verstoting, waartoe het besluit genomen is, wordt pas volkomen bij de terugkeer van Ahasveros, wanneer de Joodse bruid, door de Voorzienigheid toebereid, op het toneel verschijnen mag en op het gewenste ogenblik de plaats van de vrouw uit de volken mag innemen.

HOOFDSTUK 2 - ESTER, ECHTGENOTE EN KONINGIN

Hoofdstuk 1 was een inleiding vooral bestemd om de verwerping te laten zien van de vrouw uit de heidenen, die geweigerd had de volken haar schoonheid te tonen. Het 2e hoofdstuk voert de beide voornaamste personen ten tonele en leert ons hoe de Voorzienigheid in het verborgen de wegen bereidt die, zichtbaar voor allen, de Joodse bruid verheffen zullen tot de koninklijke waardigheid over de volkeren. De eerste van deze twee personen is Mordechaï.

Mordechaï was de achterkleinzoon van Kis, een man uit de stam van Benjamin, die als balling van Jeruzalem ⁴ naar Babel weggevoerd was onder Jechonja (Jojachin). Deze Kis was ongetwijfeld van 't geslacht van Saul, zoals zijn naam reeds aangeeft, want in 1 Kronieken 9:36 ontmoeten we al een Kis, de oom van Kis die Sauls vader was. Wel wordt deze naam ook vermeld als toebehorend aan een van de leden van het geslacht van Levi, waarschijnlijk gevestigd in het gebied van Benjamin ⁵. Hoe het ook zij, de naam Kis was beroemd door zijn band met het koningschap, dat God eertijds in Israël gevestigd had, maar dat door Hem was verworpen om zijn ontrouw, en we mogen wel aannemen dat de overgrootvader van Mordechaï tot dit onttroonde koningschap behoorde.

Terwijl bij het edict van Kores de laatste vertegenwoordiger van Davids geslacht, Zerubbabel, met het getrouwe deel van Juda naar Jeruzalem was opgetrokken, was een vertegenwoordiger

⁴ Jeruzalem behoorde tot het gemeenschappelijk gebied van Juda en Benjamin (1 Kron. 8:28 en 32).

⁵ De Mordechaï van Ezra 2:2 en Neh. 7: 7 kan niet dezelfde persoon zijn als de Mordechaï in het boek Ester.

van Sauls geslacht gebleven bij het volk dat te gronde gericht en verworpen was, evenals zijn ontrouwe koning. Mordechaï zelf bevond zich in dienstbaarheid. Hij had het edict van Kores niet benut om naar Jeruzalem ⁶ op te trekken, niet uit onverschilligheid, maar omdat hij, evenals Daniël en Nehemia, een taak aan het hof had en niet kon weggaan zonder een speciale machtiging; de betrekking die hij had, liet waarschijnlijk niet toe daarom te vragen; hij "zat in de poort des konings" (2:19 en 21; 6:12). Ook Daniël zien we op zijn post aan het hof blijven (Dan. 2:49) op het ogenblik dat hij in waardigheid verheven, gouverneur over het gewest Babel en hoofd over alle wijzen van Babel werd. Het was stellig een ondergeschikte post die Mordechaï bekleedde, maar een van vertrouwen, die zoals we in het vervolg van het verhaal zien, de bijzondere bewaking van de persoon van de soeverein inhield. Dit dus over deze man en zijn functie. Later zullen we zijn karakter leren kennen.

Mordechaï voedde in zijn huis als dochter op zijn nicht Ester ⁷, de dochter van zijn oom, een vader- en moederloze wees. Er bestond tussen deze beiden, de pleegvader en de pleegdochter, een zeer nauwe en hartelijke betrekking. Vóór alles wordt Ester gekenmerkt door haar gehoorzaamheid aan de opdrachten van Mordechaï, of zij er de draagwijdte van besepte of niet. Hij had haar verboden haar volk en afkomst bekend te maken. Ester gehoorzaamde, "want Ester bleef naar het woord van Mordechaï handelen, zoals toen zij bij hem opgevoed werd" (vs. 20). De tijd was nog niet gekomen om haar afkomst bekend te maken.

Toen Ahasveros van zijn krijgstoct teruggekeerd was want er waren enkele jaren voorbijgegaan sinds de in hoofdstuk 1 (vs.

⁶ 1 Kron. 6:44; 23:21 en 22; 24:29; 2 Kron. 29:12.

⁷ De Hebreeuwse naam van Ester was Hadassa, wat mirt betekent. De namen zijn in het O.T. zo vaak symbolisch, dat ik niet aarzel in deze naam het onderpand van het herstel van het volk te zien. Zie "Gods bemoeiingen met Israël en de volken" III blz. 123.

3; zie ook 2:16) vermelde gebeurtenissen -, herinnerde hij zich wat Vasthi gedaan had. In beslag genomen door andere, dringender zorgen en belangen, had zijn toorn de tijd gehad te bekoelen. Hij is nu vrij om aan zijn dynastie en aan de burgerlijke inrichting van zijn koninkrijk te denken. Op advies van zijn raadslieden worden jonge maagden, schoon van uiterlijk, uit alle streken van zijn rijk in Susan bijeengebracht, opdat op een van haar 's konings keus valJen zal om Vasthi te vervangen. Met veel anderen voldeed Ester aan de voorwaarden. Had zij dan voordelen die haar van al haar gezellinnen onderscheidde? Stellig zou haar afkomst haar reeds van het begin af hebben uitgesloten. Mordechaï, die zich bewust was van de vernedering van zijn volk, besefte dat heel goed. Ester is dus een *verborgen* bruid, maar haar gratie en schoonheid wekten iders sympathie en genegenheid op. Zij behaagt Hegai, de bewaker van de vrouwen, vindt gunst in zijn ogen en zelfs bij allen die haar zien; zij behaagt de koning "meer dan alle maagden", en wordt, nog steeds in haar ware aard verborgen, verheven tot de waardigheid van koningin der volken in de plaats van Vasthi.

In dit alles bespeuren we een Voorzienigheid, die naar vrije wilsbeschikking de gedachten en harten van de mensen en van de koning bestuurt om de genadige plannen ten opzichte van zijn volk te volvoeren. De enige vrouw die de vrouw uit de heidenen kan vervangen, is de Joodse bruid, lid van een verstoten volk, en de Heer zal dit ten toon spreiden, wanneer de tijden vervuld zijn. Maar terwijl de Goddelijke Voorzienigheid voor Israël in het verborgen de wegen voorbereid van de regering van zijn volk over de volkeren, wat een dieptepunt kent het in zijn tegenwoordige toestand! De Joodse bruid, met dwang onderworpen aan de koning van de heidenen, als een slavine over wie men beschikt zonder haar te raadplegen. Haar wil telt niet mee in deze verbintenis, zij wordt er toe gedwongen. Een dergelijke positie mocht hoogst begeerlijk zijn voor alle maagden van het hele rijk, ze kan het niet zijn voor Ester. Wat een Joodse vrouw kenmerkte was onderdanigheid en

afhankelijkheid, vrijwillig aangegaan, zoals bij Rebecca, wanneer zij zegt: "Ik zal gaan" (SV) ; dat was de eerbiedige genegenheid van Sara, de verheven vrouw, die uit zichzelf Abraham "haar heer" noemt; het was de geestdriftige liefde van Abigail, die zich aan Davids voeten neerwierp en om hem te dienen de plaats van slavin van zijn knechten begeerde; het was als de dochter in Psalm 45, "die het oor neigt, haar volk en het huis van haar vader vergeet", schoon door een schitterende zelfverloochening, die maakt dat de koning haar begeert, wanneer zij zijn almachtige heerschappij erkent door zich voor hem neer te buigen! In de toekomst zal dit het karakter van Israël zijn, als het weer in genade teruggekeerd is tot de Heer der heerlijkheid, tot Israëls Koning der toekomst. Maar hier, wat een tegenstelling! Hier, ongewilde, gedwongen onderwerping aan een juk dat het gevolg is van de zonde van het volk. De wet (Deut. 7:3) verbood zulke huwelijken, schreef de Israëliet voor, zijn dochter niet aan een heiden te geven; hier was echter alles veranderd: de koningen der volken heersten over de ontrouwe Joden, en Nehemia moest zeggen: "Zie, wij zijn heden slaven... de koningen die Gij over ons gesteld hebt, heersen over ons lichaam... naar hun welgevallen" (Neh. 9:36 en 37). In deze fel contrasterende toestand van aan de ene kant onderworpenheid, met de noodzaak haar afkomst te verbergen en aan de andere kant van verheffing tot de koninklijke waardigheid, wordt ons deze dochter van Israël getoond. Is zij niet het beeld van de toekomstige bruid, eerst verborgen voor aller oog, maar dan openlijk erkend door de Heer, de Grote Koning der volken, wiens wegen alle rechtvaardig en waarachtig zijn (Openb. 15:3)? Ester toont zich onderworpen aan haar raadgever, heeft ontzag voor Ahasveros, maar betuigt tegenover Mordechaï gehoorzaamheid en afhankelijkheid - zie weer vers 20 -, dit alles verenigd met wijsheid, die in alle dingen onderscheidt wat betamelijk is, met voorzichtigheid, waardoor zij noch haar pleegvader noch haar volk in gevaar brengt, met geduld, die het juiste moment weet af te wachten, met besluitvaardigheid om de gelegenheid aan te grijpen, en met vertrouwen om zich op elk punt over te geven aan de

voorschriften van Mordechaï, wiens woord voor Ester is als het woord van God. Wat dit betreft is het wel opmerkelijk, dat in een tijd dat de Schriften bij de Joden bekend waren en onderwezen werden, dit boek er geen enkele keer melding van maakt. Bij Ester echter was het geloof in het Woord aanwezig, in het woord gesproken door een man, die slechts van ver het recht had dat er naar hem geluisterd zou worden, maar die voor het hart van Ester het Goddelijk gezag verpersoonlijkte. Hoe kenmerkt dit alles dit boek, waarin zelfs gebed en smeking niet genoemd worden, want die konden niet gericht worden tot een God die Zich van het volk dat Hem onteerd had, had afgewend. Toch bestond er ondanks alles de band, maar die werd alleen door God gezien. Onder heel die oppervlakte van geestelijke leegte en vreemde dienstbaarheid vinden we de verborgen stroom terug, die aan het oog van de arend ontsnapt, maar niet aan het oog van het geloof, dat hem in zijn verborgen kronkelingen volgt en alleen maar wacht op het ogenblik dat hij op de grote dag van Israëls herstel opspuiten zal. Overal komen we dit *verborgen* zijn tegen. De mensen gaan openlijk hun gang, de rijksgroten nemen hun besluiten, de koning keurt ze goed - en toch worden al die dingen op geheimzinnige wijze bepaald door Hem, die naar zijn inzicht de geest, de plannen, de besluiten van de mensen leidt en er niet één van laat gebeuren, als ze zijn voornemens niet uitvoeren en er ten slotte de openlijke tentoonspreiding niet van met zich meebrengen.

Mordechaï zelf waakt in het geheim met ontroerende zorg over Ester (vs. 11), wat hem niet belet over de koning te waken die God hem, door de schuld van het volk, als heer gegeven heeft. Dit is alles heel schoon en bij Mordechaï een teken van groot inzicht in Gods gedachten, een zeldzame onderwerping aan zijn wil. Als hij kennis krijgt van de samenzwering van de twee hovelingen, terwijl hij "in de poort van de koning zat", aarzelt hij geen ogenblik Ester te gebruiken om die te onthullen en op deze manier Ahasveros' dagen veilig te stellen.

Het mooie karakter van deze man Gods begint in dit hoofdstuk naar voren te komen. Hij vervangt de ouders die Ester verloren

had, en neemt haar in zijn huis op. Dat is in zekere zin een Goddelijke rol: "Al hebben mijn vader en moeder mij verlaten, toch neemt de Here mij aan" (Ps. 27:10). Hij voedt haar met zorg op, waakt over haar welzijn als een liefderijke moeder; en in zijn betrekkingen tot het hof waakt hij voorts duidelijk zichtbaar over de koning, gezeten in diens poort om elk gevaar voor zijn persoon buiten te sluiten. Daar het lot van Ester verbonden is met het levens bestaan van Ahasveros, wordt Mordechaï zijn redder, trekt zich dan weer stilzwijgend terug, verlangt niets voor zichzelf en laat zich leiden door de Voorzienigheid, het enige dat er voor zijn verdrukte volk overblijft. Deze Voorzienigheid was het die de dorpelwachters er toe gebracht had hun plannen in het bijzijn van Mordechaï te onthullen; zij had het oor van Ester toebereid om deze mededeling op te nemen; zij was het ook die deze dingen in het boek der kronieken deed optekenen in tegenwoordigheid van de koning. Steeds verder zet de verborgen stroom zijn ondergrondse loop voort, om ons ten slotte naar de definitieve bevrijding te voeren onder een heerschappij van vrede en gerechtigheid.

Ester, de Joodse vrouw, wordt de echtgenote van hem die de opperheerschappij uitoefent, en in het openbaar door de koning erkent, die haar de kroon op het hoofd zet en ter ere van haar een groot feestmaal aanricht, "het feestmaal van Ester". Maar al is zij als koningin erkend, wat zij in werkelijkheid is, is nog niet openbaar. Mordechaï, die in feite alle gezag over haar had, had haar aanbevolen haar afkomst niet bekend te maken. Zo zal het ook aan het eind der tijden zijn. Voordat de Heer openlijk de afkomst laat zien van zijn Joodse bruid, het voorwerp van Gods beloften en raadsplannen, om het koningschap over de volken te verkrijgen, zal Hij deze bruid reeds bezitten, nog onzichtbaar, onder de gedaante van een veracht en daarna vervolgd overblijfsel, dat desondanks bij velen gunst vinden zal; maar haar schoonheid zal door haar Bruidegom gekend worden, voordat Hij haar aan de wereld voorstellen zal. Dan zal de Joodse bruid niet ongehoorzaam zijn, zoals de vrouw uit de

heidenen het was; zij zal op aarde de zuivere weerschijn wezen van de heerlijkheid van haar Bruidegom, zoals de ware, verheerlijkte gemeente het in de hemel zal zijn.

HOOFDSTUK 3 - HAMAN

Aan hoofdstuk 3 gekomen willen we eerst het verband met de voorafgaande hoofdstukken bezien. 't Voornaamste onderwerp van het 1e hoofdstuk is de ongehoorzaamheid van de vrouw uit de heidenen. "Na deze gebeurtenissen" (2:1) komt dan in hst. 2 de troonsbestijging van de Joodse bruid, voor aller oog verborgen wat haar afkomst betreft, maar reeds bemind en erkend door de soeverein vóór de grote verdrukking, die over het overblijfsel van Juda en Benjamin komt. "Na deze gebeurtenissen" (3:1) vinden we in hst. 3 de verheffing van de ervvijand, gesteund door het hoofd der naties aan wie hij zijn gezag ontleent. Hij wordt met medeplichtigheid van het rijk de aanstichter van de grote verdrukking. Maar de genade van God bevrijdt het volk uit de macht van de vijand, om aan Mordechai en Ester de eerste plaats in het koninkrijk te schenken.

Laten we trachten de afkomst en het karakter van Haman duidelijk te maken. Hij was de zoon van Hammedatha, de Agagiet. Agag is de titel van de koningen van Amalek, waarschijnlijk een titel van geslacht op geslacht, zoals die van Farao bij de koningen van Egypte (1 Sam. 15:9 en 32; Num. 24:7). Haman was dus van koninklijke bloede. Amalek, Hamans volk, stamde van Ezau af door Elifaz, oorspronkelijk een stamhoofd; het wordt daarna een volksstam van Edom (Gen. 36:12 en 16). Onder Hizkia ziet men inderdaad dat de overgebleven Amalekieten bij de Edomieten woonden, n.l. op het gebergte Seir, het gebied van deze laatsten (1 Kron. 4:41-43). Amalek bezette de streek die zuid-oostelijk van de bergen van Seir ligt, en waarschijnlijk ook een gedeelte van de woestijnen Sin en Paran. Deze aardrijkskundige ligging verklaart het grote belang dat Amalek er bij had zich tegen de opmars van Israël naar het land Kanaän te verzetten, want het bezette de eerste linie voorgebergten van Palestina en verdedigde daarvan de zuidgrens (Num. 13:30; 14:45; 1 Sam.

15:7; 27:8), waar dit land het gemakkelijkst binnen te trekken was.

Herhaaldelijk zien we Amalek met andere volken verbonden tegen Israël samenspannen. Zo in Richt. 3:12 en 13 met Moab, wat de vermelding van Agag in de profetie van Bileam tegen Balak, de koning van Moab, verklaart (Num. 24:7). In Richt. 6:3 vinden we het met Midian verbonden in gemeenschappelijke haat tegen het volk van God. De Amalekieten werden door Saul verslagen (1 Sam. 15), en ten slotte door David (1 Sam. 27:30) naar de profetie van Bileam over "de ster die uit Jacob zal opgaan, en de scepter die uit Israël zal oprijzen". Dan zegt de profeet: "Eerste van de volken is Amalek, maar zijn einde zal ondergang zijn" (Num. 24:17-20). Als vervulde profetie is David die ster, en als niet-vervulde: Christus, de zoon van David.

In Amalek hebben we dus te maken met de vijand van het volk van God. Amalek verzet zich het eerst tegen de opmars van Israël, dat uit Egypte gekomen is (Ex. 17). Het achtervolgt meedogenloos de zwakken en achterblijvers van een volk, vermoeid van de tocht door de woestijn en verdelt hen. Het is in een woord de vijand, het beeld van satan, de vijand bij uitnemendheid. Hij verzet zich tegen de genadevoornemens van God jegens zijn volk.

Zonder de tussenkomst van Mozes op de berg en zonder Jozua zou Amalek het volk vernietigd hebben. Toen deze laatste het land in bezit genomen had, probeerde hij het bij stukje en beetje ten onder te brengen. Ten slotte door David overwonnen, beschouwt satan de strijd nog niet als geëindigd. Nu het volk zich in ballingschap bevindt en door zijn ontrouw tot de laagste trap van vernedering gebracht is, zet hij de persoon van Haman, de Agagiet, aan om de zwakke resten van dit volk uit te roeien. En laten we niet vergeten dat het zijn bedoeling is aan Israël Christus te ontnemen, de Koning van de raadsbesluiten en beloften Gods! Kan er een duivelse list bestaan dan deze? Teleurgesteld in zijn pogingen zoals dit boek ons leert, acht satan zich toch niet voor verslagen. Hij richt zijn aanval op de Heer van Israël zelf, op Christus. Bij diens

geboorte tracht hij Hem om te brengen door een andere Agag, bij de moord van Bethlehem. Weer wordt hij teleurgesteld en zweept op het kruis de hele wereld tegen Christus op; en juist op het ogenblik dat hij meent te zegevieren, door diens dood, is het dat hij beslissend overwonnen wordt. Hij zal echter tegen de Here, zijn Gezalfde en zijn volk blijven samenspannen. De Here heeft dan ook gezworen, dat Hij "een strijd tegen Amalek heeft van geslacht tot geslacht" (Ex. 17:16). Israël mocht niet vergeten de herinnering van Amalek van onder de hemel uit te wissen (Deut. 25:19), een verschrikkelijk oordeel, dat zijns gelijke in het Woord niet heeft, of het moest dat van Edom zijn, waarvan Amalek deel uitmaakte.

We keren terug naar het boek Ester. Israël is slaaf, weerloos en verworpen; de loot van een veroordeeld koninklijk geslacht weerstaat alleen de Agagiet. Alles moet wel diens plannen begunstigen. Hij haat het hele volk, maar heeft het in de eerste plaats gemunt op het hoofd daarvan, op de enige die weigert voor hem de knie te buigen en hem te huldigen, een schaduwbeeld van Hem die in een toekomstige tijd weigeren zal satan te erkennen, als hij Hem van de top van een hoge berg alle koninkrijken der aarde toont. Deze afstammeling van Agag, die ineens op het toneel verschijnt zonder dat men weet waar hij vandaan komt, wordt door de koning tot de hoogste waardigheid gebracht; hij verheft hem en plaatst zijn zetel boven die van alle vorsten. Zal deze gezworen vijand van Israël, deze boze slagen in zijn plannen? Wanneer we ons verplaatsen naar het eind van Israëls profetische geschiedenis, zullen we nog nauwkeuriger begrijpen wat dit toneel te betekenen heeft. In Openbaringen vinden we een soort satanische drie-eenheid tegen Christus en zijn volk. Allereerst satan, wiens geest de machten van deze wereld aanpoort; vervolgens het hoofd van het vierde wereldrijk, zoals Ahasveros het van het tweede was; en tenslotte de antichrist. Deze laatste zal door de vorst van het vierde rijk verhoogd worden, zoals Haman het werd door Ahasveros. Zal Israël, dat angstige vogeltje, aan het net van de vogelaar ontkomen? De profetie

leert ons, dat heel dit duivelse plan om het overblijfsel van Israël te vernietigen al evenmin gelukken zal als dit in de geschiedenis van Ester het geval is.

We hebben reeds getracht het karakter van Ahasveros en dat van Ester te beschrijven en ons voorbehouden dat van Mordechaï in de loop van dit verhaal uiteen te zetten en samen te vatten. Maar we kunnen dadelijk al een portret maken van de vijand die hier zo onverwacht verschijnt. Het is de ontembare hoogmoed, de verheerlijking, de vergoddelijking van zichzelf, de afschuwelijke haat tegen het volk van God en tegen de man die Hem vertegenwoordigt. Om zich nu op hem te wreken, offert hij het hele volk op. Het is ten slotte sluwheid en helse handigheid die aan de dag gelegd worden voor deze moord; hij is in een woord de incarnatie van de geest van het kwade. Zegt hij als het ware niet: "Komt, laten wij hen als volk verdelgen, zodat aan de naam van Israël niet meer wordt gedacht"? (Ps. 83:5). Zal Mordechaï, die "arme", weerloze man, hem kunnen weerstaan? Zal er weer een wonderbaarlijke verlossing van het volk plaats vinden, nu Israël het volk van God niet meer is? Mozes en Aäron zijn er niet meer om voor het volk tussenbeide te treden, en geen Jozua is er om het te leiden. Een simpel dekreet van de koning is voldoende om het helemaal te vernietigen. Zal Amalek hier zegevieren nu Israël geen wapens heeft en zonder hulpbronnen is? Maar heeft het over Christus getriomfeerd in Bethlehem, in de woestijn, op het kruis? Bij al deze gelegenheden is de overwinning van Christus volkomen geweest! En dat ten gunste van zijn volk; op het kruis doordat Hij Zichzelf gegeven heeft, in de woestijn door Zich eenvoudig op het Woord van God te beroepen. Voor Mordechaï echter zwijgt het Woord. Nergens vindt men het in dit verhaal, en met reden (ofschoon het zich wel onder het volk bevond). Is er dan voor Mordechaï toch nog een uitweg om aan de dood te ontkomen? Men zal zeggen: niets is gemakkelijker. Laat hij zich neerleggen bij het besluit van de koning en Haman eer bewijzen. Maar nee: Mordechaï herinnert zich dat de strijd des Heren altijd tegen Amalek zal zijn. Hij zal zich net zo min voor

de Agagiet neerbuigen, als Daniël voor Darius. Het enige verschil is, dat het aan Daniël verboden was voor God neer te knielen, terwijl het Mordechaï geboden wordt voor Haman te buigen en neer te knielen. Vooruitlopend op Christus een waar beeld van Hem tonend; weigert Mordechaï dit te doen; evenals zijn Meester kan hij zeggen: "Ga achter mij, satan", voor altijd heeft hij krijg met Amalek. Hij hoeft aan zijn omgeving geen andere reden voor zijn verzet te geven dan het feit dat hij een Jood is (vs. 4). Hij kan niet zoals Daniël door zijn houding openlijk verklaren dat hij een dienstknecht van God is, want allen kunnen tegen hem zeggen: "Waar is je God?" Dit maakt het duidelijk dat, hoewel hij Ester verbiedt haar afkomst te kennen te geven, hij verplicht is de zijne bekend te maken ⁸. Deze bekendmaking doet ons denken aan het mooie woord van de Heer in Gethsémané: "Ik ben het". Maar dit woord berokkent alleen Christus het oordeel, opdat de zijnen er van bevrijd zouden worden, terwijl de bekentenis van Mordechaï de wraak op zijn hele volk uitlokt. Deze houding is bij Mordechaï helemaal geen hoogmoed; hij erkent ten volle de rechten van het hoofd van de naties op hem en zijn volk, rechten die door God als kastijding verordend werden, maar niet de rechten van Amalek. Hoewel onder het oordeel geplaatst, verwant als hij is aan het koninklijk geslacht, dat vanwege het vlees door God verworpen is en niet meer erkend wordt, gehoorzaamt hij niettemin aan het woord van God, dat hij in zijn hart heeft bewaard, door zich niet voor Haman te buigen.

Er ligt iets bijzonder schoons in dit karakter van Mordechaï. We zagen al zijn tedere, fijngevoelige zorgen voor de gevangen dochter van Israël. Thans zien we zijn moedig besluit te gehoorzamen aan Gods bevel. Hij blijft standvastig, onwankelbaar, hoewel het hem zijn leven kan kosten; hij gaat zijn weg met de waardigheid van een Israëliet, die weliswaar op

⁸ Dit is een prachtige belijdenis, het enige getuigenis dat hij afleggen kan van zijn betrekking tot de God van Israël, maar een getuigenis dat voldoende is om de haat van de vijand tegen zich te ontketenen.

het allerlaagste punt is neergekomen, maar ondanks alles toch het voorwerp is van de onberouwelijke beloften en verkiezing Gods.

Gelijk aan de woede van de antichrist tegen hen die zijn macht en gezag niet erkennen en zijn merkteken op hun voorhoofd en rechterhand niet willen dragen, kent ook Hamans woede geen grenzen tegen de man die zijn persoon veracht en zich niet wil schikken onder zijn juk. 't Zou echter iets verachtelijks in zijn ogen geweest zijn, alleen Mordechaï ter dood te brengen; deze moet in zijn hele volk getroffen worden. Haman werpt het pur (het lot), om te weten te komen wanneer de uitroeiing zal plaats vinden. Hij gelooft in deze bijgelovige praktijk, evenals later de antichrist "de god der legerscharen" zal raadplegen, want zelfs de ongelovigste mens, atheïstisch en bijgelovig tegelijk, heeft behoefte aan een god, een feit dat elke dag te constateren valt.

Vasthi was in het derde jaar in opstand gekomen. In het 7e jaar wordt Ester de gemalin van de koning en aan het begin van het 12e jaar van de regering van Ahasveros wordt het lot geworpen. Het Pur wijst de twaalfde maand aan voor de uitmoording van de Joden. Waarom niet de derde of vierde maand, om het onderdrukte volk iedere kans te benemen er aan te ontkomen? Is dit niet opnieuw en aldoor weer de verborgen Voorzienigheid, die alles bestuurt? Wat kan "de Jodenhater" beginnen tegen de geheime raadsplannen van de Voorzienigheid? Hij moet wel aan het lot dat hij geraadpleegd heeft, gehoorzamen, en... daar begint dan nu zijn snelle gang naar de dood en het oordeel!

Het kost hem geen moeite de koning te overtuigen van de noodzaak de Joden te vernietigen: "Er is één volk, dat verstrooid en afgezonderd leeft onder de volken in al de gewesten van uw koninkrijk, en zijn wetten verschillen van die van alle volken, maar de wetten van de koning volbrengt het niet, zodat het de koning niet betaamt het met rust te laten". Haman doet het voorstel de koning door deze verdelging rijk te maken: "Ik zal tienduizend talenten zilver afwegen, en ter hand stellen aan hen wier werk het is die te storten in de schatkist

van de koning". Ahasveros weigert het zilver en levert het volk aan Haman uit "om daarmee te doen naar wat goed is in zijn ogen". Wat een onverschilligheid, wat een hardvochtigheid bij deze koning! Israëls naam heeft geen enkele betekenis voor hem. Hij voert krijg tegen de Here, die zijn vaders gekend hadden, die hij zelf niet kent. Maar het lot van een menigte van zijn onderdanen kan hem totaal niets schelen. Een gunsteling, een onrechtvaardig man, heeft - hoe afschuwelijk - meer gewicht in de ogen van de heerser, die in al zijn volken belang zou moeten stellen, dan het bestaan van een heel volk. Hoe verschilt hij hierin van zijn vader Darius en van zijn voorvader Kores! Dit dekreet, dat alle gewesten van zijn koninkrijk omvat, zal ongetwijfeld ook in Jeruzalem aankomen en daar het overblijfsel vernietigen dat op bevel van Kores tot herstel gekomen en door zijn opvolgers gehandhaafd is. Maar daaraan denkt de koning niet. "Doe", zo zegt hij, "naar wat goed is in uw ogen", dat betekent zoveel als: doe maar ongestraft het kwaad. De koninklijke zegelring versiert Hamans hand en daarmee drukt hij het zegel op de moorddadige besluiten.

Haman schrijft "in naam van de koning" en doet in schijn alsof hij diens nederige dienaar is in de dingen die hij zelf besloten en uitgevaardigd heeft. Dergelijke omstandigheden zullen zich aan het eind der tijden herhalen. De antichrist zal zich tot knecht maken van het Romeinse beest om zijn eigen voornemens uit te voeren. Het satanische plan van Haman heeft als uitgangspunt de hoogmoed en de eerzucht van de mens, die liever alles onder zijn voeten wil verpletteren dan te zien dat men zich aan Christus onderwerpt. Het dekreet wordt snel verspreid in de gewesten van het onmetelijke rijk, dank zij een systeem van overbrenging, dat de bewondering van de wereld zou opwekken, als het niet duizendmaal overtroffen werd door de tegenwoordige generatie.

En ondertussen "zetten de koning en Haman zich neer om te drinken"! Enerzijds karakterloosheid, anderzijds duivelse blijdschap over het kwade. De wijn, waaruit de mens vergetelheid put, die hem onverschillig houdt, die geweld

teweeg brengt, die het genot van afstomping verwekt te midden van de puinhopen die hij opstapelt, de wijn hecht zijn zegel aan dit vertrouwelijk verbond tussen de vorst der duisternis en de vergoddelijkte soeverein der naties.

De stad Susan, aan heel andere dingen gewoon dan aan zulke slachtingen, de hoofdstad van praal en pracht, van genot, van verfijnde beschaving, komt in opschudding, terwijl het grote aantal Joden dat er woont, letterlijk verpletterd is door deze onverwachte tijding.

Nog maar twaalf maanden en het bloedbad zal voltooid zijn. Alles wat het volk nalaat, zal de Amalekiet toebehoren. Nog maar twaalf maanden... Maar de God die voor aller oog verborgen is, waakt, en zijn oordeel is nabij.

HOOFDSTUK 4 - DE GROTE VERDRUKKING

Het doodvonnis is uitgesproken. Het hele overblijfsel van Juda en Benjamin bevindt zich onder deze dreiging, waaraan geen menselijke wet iets kan veranderen, want het besluit is onherroepelijk ⁹.

Mordechaï loopt door de stad met gescheurde kleren, in zak en as gehuld, aan zijn verslagenheid lucht gevend door "een luide en bittere kreet". Hij is zelfs niet meer de poort van de koning binnengegaan, want rouwgewaad en gejammer worden in diens tegenwoordigheid niet geduld. Overal in de gewesten is bij de Joden rouw, vasten, geweent en geklaagd. Ester zelf verkeert in grote angst. Zien we hierin niet een zwakke voorafschaduwing van de toekomstige "grote verdrukking, zoals er niet geweest is van het begin van de wereld af tot nu toe en ook niet weer zijn zal", zodat "geen vlees behouden zou worden" als die dagen niet verkort werden? (Matt. 24:21 en 22). Maar waar hulp te vinden, als er geen enkele is en elke toegang tot een terecht vertoornde God onderschept is?

Zo zal het inderdaad met deze verdrukking zonder weerga gesteld zijn. Wanneer het hoofd van de naties, onverschillig voor het kwaad, het volk overlevert in de handen van zijn verbitterde, harteloze en gewetenloze vijand, tot wie zal het dan zijn toevlucht moeten nemen? Dan is er geen straaltje hoop meer!

Eén hoop is er echter overgebleven, maar Het is een heel zwakke. Die is dat Ester "tot de koning gaat om diens genade af

⁹ Zoals we hiervoor al gezegd hebben, is het niet twijfelachtig dat het naar Judea opgetrokken volk niet in de slachting zou worden begrepen, hoewel er volgens de hele opzet van dit boek, dat een zinnebeeldige episode vormt in de geschiedenis van het volk in ballingschap, niet over gesproken wordt.

te smeken en bij hem voorbede te doen voor haar volk". Mordechaï beveelt het haar. Maar wat voor nut heeft dit bevel wanneer zelfs de toegang tot de koning afgesloten is. Ester draagt haar bode op dit feit aan Mordechaï te kennen te geven: "Alle dienaars van de koning en de inwoners van de gewesten van de koning weten, dat voor ieder, hetzij man of vrouw, die ongeroepen tot de koning in de binnenste voorhof komt, deze éne wet bestaat: dat men hem doden zal. Alleen diegene blijft in leven gespaard, wie de koning de gouden scepter toereikt. Ik nu ben in geen dertig dagen bij de koning geroepen" (vs. 11). Als Ester voor Ahasveros verschijnt zonder daartoe uitgenodigd te zijn, en al dertig dagen laat hij haar links liggen, zal zij ter dood gebracht worden, tenzij - zwakke hoop - het de koning behaagt haar de gouden scepter toe te reiken. Het enige middel om te ontkomen is dus de genade van hem die met soeverein gezag bekleed is. Kan Ester evenwel op die genade rekenen? In 't geheel niet; alles hangt af van het welgevallen van de koning. Kan men rekenen op het welgevallen van hem die zojuist met één woord een heel volk uit het land van de levenden geschrappt heeft? Zal men zich dan tot God wenden? God houdt Zich verborgen. Zich verootmoedigen? Ja, stellig, rouw dragen, zuchten, jammeren, de zonde belijden die het volk, dat voorheen het volk van God genoemd werd, in zo'n uiterste nood gebracht heeft. Maar wat dan nog: zal de grote en bittere kreet een echo vinden? Deze tijd van verdrukking kan slechts ten einde komen door het woord van genade dat uit de mond van de soevereine Rechter uitgaat. Mordechaï begrijpt dit. "Beeld u niet in", zegt hij, "dat gij alleen van al de Joden ontkomen zult, omdat gij in het paleis van de koning zijt"; als je niet het enige middel ter ontkoming zoekt, "als gij in deze tijd blijft zwijgen, dan zal er voor de Joden wel van andere zijde redding en uitkomst opdagen, maar gij en het huis van uw vader zult omkomen".

Hier kunnen we het geloof van Mordechaï constateren; vastberaden klemt het zich aan de bevrijding, van welke kant die ook komen mag. "En wie weet, of gij niet juist met het oog

op deze tijd de koninklijke waardigheid hebt verkregen". Is het niet mogelijk dat de geheime wegen in voorzienigheid, die je op de troon geplaatst hebben, deze tijd van benauwdheid op het oog hadden? Esters antwoord toont haar wijsheid, haar geloof, haar toewijding, haar zelfverloochening, haar liefde voor haar volk. "Ga heen, vergader al de Joden die zich in Susan bevinden, en vast om mijnentwil; eet noch drink drie dagen, zomin des nachts als des daags. Ook ik en mijn dienaressen zullen op dezelfde wijze vasten en dan zal ik tot de koning gaan ondanks het verbod; kom ik om, dan kom ik om". De zwakke hoop op mogelijke genade, maar vol onoverkomelijke moeilijkheden, doet haar de wet beschouwen als niet gegeven, en als zij geen genade ontmoet, zal zij zo nodig de dood ondergaan onder de slag van de wet. En omdat Ester aan het bevel van Mordechai gehoorzaamt, doet deze nu naar alles wat Ester bevolen heeft.

Wonderschoon toneel, zeker! De verdrukking doet in de harten van deze gelovigen een volkomen gemeenschap en alle gevoelens van toewijding, van zelfverloochening geboren worden, die God kan waarderen en erkennen. Gods wegen met hen bewerken bij deze beproefden het geloof; slechts in een nog niet eens zekere genade die zij zich niet waardig voelen, bezitten zij een redmiddel. Maar hoe dan ook, "het geloof is de zekerheid van de dingen die men hoopt", en het woord van Mordechai: "redding en uitkomst zullen wel van andere zijde opdagen", is er het bewijs van. Is dit niet een tegenhanger van het woord dat zo dikwijls in de Psalmen in dergelijke omstandigheden herhaald wordt: "Hoelang?"

Maar dit alles heeft ten gevolge dat Ester zich nu moet bekend maken. De grote verdrukking zal het karakter van het Joodse overblijfsel aan het licht brengen. Tot dusver was Ester verborgen gebleven; nu, in de beproeving, zal haar afkomst in het volle licht treden. Op het ogenblik dat God tussenbeide komt, zal het volk in het openbaar erkend worden. Het getuigenis van de bruid wordt geboren uit de vervolging, zal in

al zijn glans schitteren; het heeft plaats tijdens de verdrukking, maar berust op de genade.

Eindelijk zal het uur slaan, waarop de volken niet langer meer zullen zeggen: "Waar is uw God?"

HOOFDSTUK 5 - ESTER WORDT IN GENADE AANGENOMEN - HAMAN ONTHULT ZIJN WARE GEDAANTE

Laten we met het oog op wat volgt, nog eens opmerken, dat het boek Ester, zo anders als de boeken Ezra en Nehemia uit dezelfde tijd, typen geeft, maar dan meer of minder verborgen typen, in verband met het hele karakter er van. Bestond dit boek niet, dan zou er een leemte zijn in de Goddelijke geschriften.

Blijft er bij de grote verdrukking, waarvan dit verhaal ons een beeld geeft, nog een redmiddel over voor het overblijfsel dat niet in Jeruzalem aanwezig, maar onder de volken verstrooid is? Ja. We zien er een Joodse bruid, in genade aangenomen door Hem, die het hoogste gezag vertegenwoordigt, en dat, nadat de vrouw uit de heidenen verstoten is. Als gevolg van de gunst die haar verleend is, zal deze bruid openlijk erkend worden wat haar afkomst betreft, in waardigheid en eer worden verheven als de Joodse koningin over de volken, het voorwerp van de genegenheid van haar Bruidegom, zij, van wie koningsdochters de hofdames zullen zijn (Ps. 45:10). Ester vertegenwoordigt het Joodse overblijfsel naar Gods hart, als het 't middelpunt wordt van het hernieuwde volk.

Maar bovendien wordt in deze tijd van verdrukking een verlosser van het volk in dit boek openbaar; Mordechaï, aan alle gevolgen van Israëls ontrouw en aan het juk van de volken onderworpen, onderneemt het heel alleen Haman, de Agagiet, de vijand der Joden, te weerstaan. Hij doet dat met gevaar van zijn eigen leven, maar wordt van de dood verlost, van welks rijk hij slechts even de grenzen ziet. Hierin is hij wel heel wat geringer dan Hij die alléén de dood in zijn gruwelijke realiteit smaken en daaruit als Overwinnaar kon te voorschijn komen.

Mordechaï is verlost om, zoals we zullen zien, tot de hoogste eer te worden verheven en zijn volk ten slotte de vrede te bezorgen. Dit is alles meer of minder duister en moet dat zijn in een tijd dat God zijn gelaat van zijn volk afgewend heeft; deze laatste vindt echter in de hoogste genade een redmiddel, dat alleen door het geloof aangegrepen kan worden. Zó ook zal het overblijfsel uit de grote verdrukking verlost worden. Al kan dan slechts het geloof dit redmiddel aangrijpen en erkennen, het volbrengen van die verlossing hangt ook af van Esters trouw. Zo is het ook in de Psalmen; zij bevatten tegelijk de kreet van het geloof dat rekt op de genade van God, en de rechtschapenheid van harten, die trouw zijn aan het woord en aan de bevelen van de Here. En zo gehoorzaamt Ester aan het bevel van Mordechaï, welke de gevaren van haar stap ook zijn mogen. De verlossing hangt dus aan de ene kant af van de soevereine genade, en aan de andere kant van het geloof en de trouw van de Joodse bruid. Vertrouwend op het woord van Mordechaï, verschijnt Ester voor de koning. Nauwelijks heeft hij haar gezien, of hij reikt haar de gouden scepter toe. Zij wordt in genade aangenomen! Wat moet haar hart overvloeien van blijdschap!

De bevrijding is nog wel niet tot stand gekomen, maar voor Esters oog is de genade verschenen die haar aanbrengt. "Wat hebt gij, koningin Ester", zegt de koning, "en wat is uw wens? Al was het de helft van het koninkrijk, het zal u gegeven worden". Vanaf het eerste ogenblik is ze er zeker van deel te hebben aan de helft van wat de koning bezit. Haar wensen mogen alle grenzen van haar begeerten te buiten gaan. Maar zolang de vijand nog machtig is, moet zij de voorzichtigheid van de slang paren aan de eenvoud van de duif. Ester stelt haar verzoek tot later uit, nodigt de koning en Haman tot haar feestmaal en geeft zo de koning gelegenheid zijn belofte te bevestigen (zie v. 3 en 6). Een bevestigde belofte, waartoe alleen de koning zich verbindt, kan niet geannuleerd worden.

Hoezeer verschilt dit toneel van wat we in hoofdstuk 6 van het evangelie naar Marcus zich zien afspelen! Daar zegt eveneens

een koning, Herodes, deze woorden tegen het dochttertje van Herodias: "Wat gij van mij ook vragen zult, ik zal het u geven, tot de helft van mijn koninkrijk". Maar Herodes spreekt met een hart dat ontvlamd is van schuldige begeerten. Zij die het antwoord geeft, wenst de moord op de voorloper, de getuige en profeet van de Grote Koning. Satan blaast dit alles in, hij, die heerst door begeerlijkheid. Wat een groot contrast hier! De genegenheid van de koning wordt door de liefelijkheid van zijn bruid aangetrokken. Zij stelt zich aan hem voor en hij begeert haar, hij, die legitieme rechten op haar heeft. Al heeft hij haar voor een tijd veronachtzaamd, wanneer zij naar hem komt, na drie dagen vasten en terwijl ze op haar gelaat de sporen draagt van haar angst en lijden, wordt zijn belangstelling levendig, gaat zijn hart naar haar uit, staat hij haar bij voorbaat alles toe, en zij hoeft maar te vragen, bij het eerste woord reeds zeker dat zij antwoord zal krijgen. Achter dit toneel ontdekken we God, en al is Ahasveros geroepen Hem te vertegenwoordigen, eigenlijk slechts een onwaardig wezen, bedorven door zijn almacht, God, de God van Israël, bedient Zich van die macht en van zijn recht gratie te schenken, om zijn karakter te tonen en zijn voornemens te volbrengen.

We zeiden het al: door Goddelijke ingeving toont Ester de voorzichtigheid van de slang. Voordat het oordeel Haman treft, moeten nog diens hoogmoed en haat hun hoogtepunt bereiken en moet hij geplaatst worden in tegenwoordigheid van het ras dat hij wil uitroeien en waarvan God de verdediging op Zich genomen heeft. De eerste maaltijd van Ester doet zijn hoogmoed alleen maar toenemen, "maar", zo zegt hij, "dit alles baat mij niets, zolang ik de Jood Mordechai in de poort van de koning zie zitten" (vs. 13). Zo gaat het altijd met de dingen die satan de mensen biedt om hen te verleiden. Wanneer zij ze hebben, zoals Haman, wiens hoogmoed bevredigd was, baten zij hem niets meer, zolang niet een volgende begeerte bevredigd is geworden. Zo worden zondaars van de ene begeerte naar de andere, van begoocheling tot begoocheling gevoerd, tot op de dag van het oordeel. Hier zal de haat van

Haman, die slechts gekoeld kan worden door het vermoorden van Mordechaï, hem in direkt contact brengen met de wrekende God, die zijn dienstknecht beschermt.

En wat zal dan het lot zijn van de Agagiet? Zijn val wordt voorbereid, zoals die van Sebna: "Daar zult gij sterven en daar zullen uw praalwagens zijn, schandvlek van het huis uws heren. En Ik zal u uit uw post wegstoten, ja, van uw standplaats zal Hij u wegrukken" Ges. 22: 18 en 19).

De duivelse haat van Haman is nog sterker dan zijn hoogmoed. Al zijn glorie heeft geen waarde, zolang hij zich niet gewroken heeft. Zijn vrienden, zijn vrouw, zij moedigen hem aan. "Daarna kunt gij verheugd met de koning naar het feestmaal gaan". Voor hem al de gelukwensen die de wereld maar bieden kan, al zal ze ook, nadat ze zijn begeerten gestreeld heeft, tegen hem zeggen: " Gij zult voor hem geheel ten val komen" (6:13).

Dit alles is niet alleen een beeld van de strijd tussen Haman en Mordechaï, maar ook dat van die tussen satan en Christus. De tegenstander moet zich helemaal in zijn ware gedaante vertonen, voordat God tussenbeide komt.

Bij het kruis heeft satan gezegd: Alles baat mij niets, zolang ik me niet van Christus ontdaan heb. De vrees Hem alle macht en soevereiniteit te zien nemen, de vrees te moeten aanschouwen dat hij op eigen terrein door de Heilige en Rechtvaardige zal vervangen worden, de vrees te zien dat de Heer zijn genadeplannen tot heil van zijn volk zal volbrengen, dwingt de vijand er toe zich bij het kruis volkomen te ontmaskeren door Jezus te doden. En juist zoals in het boek Ester heeft dit plaats op het ogenblik dat God zijn aangezicht voor Christus verbergt! Hier evenals daar, gaat het om één mens. In zijn loopbaan der vernedering had Christus "anderen verlost", zoals Mordechaï de koning gered had. En wat had die man, Mordechaï, als beloning gevraagd, wat had hij gekregen? Niets, evenmin als de Heiland, wiens zwakke beeld hij is. In zijn liefde had hij de dochter van zijn volk liefderijk verzorgd en opgenomen zoals een hen haar kuikens onder haar vleugels vergadert. Wat had hij daarvoor

geogst. De galg is voor hem klaargemaakt, dertig el hoog; hij kan die boven het paleis in de stad Susan zien uitsteken. Wat doet hij om daaraan te ontkomen? Niets. Deze man zet zijn weg in rechtschapenheid voort, leeft een verborgen leven, houdt vast aan de wet, is aan anderen dienstbaar, lijdt en weent om hun smarten, en aan het eind van zijn loopbaan wacht hem de galg. Ja, zoals in dit verhaal, ontmaskert satan zich bij het kruis, en... God blijft verborgen. Tegenover de triomf van de boze schijnt God zwak; zijn Knecht is zwak tegenover de geduchte macht van de vijand. Maar de zwakheid Gods is sterker dan de mensen, dan satan zelf, en aan het eind verheerlijkt God Zich door de tegenstander te oordelen, door de verhoging van Christus en door het heil van zijn beminden.

HOOFDSTUK 6 - DE VERBORGEN WEGEN DER VOORZIENIGHEID

In dit hoofdstuk verschijnt op zeer opmerkelijke wijze de verborgen voorzienigheid van God ten gunste van zijn volk. De wereld noemt dit toeval, de gelovige ziet er God in en aanbidt Hem. Wanneer hij met dankbaarheid de duizenden gelegenheden in zijn leven overziet waarin God hem, zonder dat hij het wist, bewaard of geleid heeft door schijnbaar toevallige omstandigheden te gebruiken, wat is deze persoonlijke hulp dan nog vergeleken bij wat we hier zien? God strekt zijn beschermende hand uit over één man om een heel volk te redden, en Hij bevrijdt Mordechaï, opdat Israël bevrijd kan worden. Nu is Mordechaï, zoals we al zagen in dit boek dat schijnbaar zo eenvoudig, maar in werkelijkheid zo vol is met verborgenheden, een type van Christus; maar vergeten we het niet, dat alleen Christus door de dood zelf gegaan is om ons te verlossen, want daar allen dood waren, moest Hij voor allen sterven.

Bij een Isaäk gaat het niet verder dan tot het vonnis des doods; een David is alle dagen ten dode gewijd onder de druk van zijn vijand; een Jona wordt levend verzvolgen in de buik van de vis, en is er levend weer uit te voorschijn gekomen, nadat hij zinnebeeldig door de dood heengegaan was; een Mordechaï ziet de dertig el hoge galg, zonder dat hij er ooit aan gehangen is geworden. Zo kan Mordechaï met veel andere typen ons een beeld van Christus geven. Maar alleen Christus is aan het kruishout gehangen, om onze zonden te dragen, een vloek voor ons te worden, alle verstrooide kinderen Gods bijeen te vergaderen en het aantrekkingspunt voor alle mensen te worden. Toch illustreren deze typen op wonderschone wijze de gedachten van God en verlichten daarvan de diepten.

Heel anders dan Mordechaï heeft Christus de verdrukking van Israël, dat onder de toorn van het Godsbestel lag, in zijn ziel doorgemaakt; luider dan Mordechaï heeft Hij "een grote en bittere kreet" geslaakt tot God die Hem en zijn volk uit de duisternis van de dood verlossen kon; en meer dan Mordechaï is Hij verhoord vanwege zijn godsvrucht. Maar heel anders dan bij Mordechaï zijn zijn gezegende betrekkingen met God zijn Vader nimmer onderbroken. Behalve in de drie uren van duisternis zijn ze steeds in hun geheel blijven bestaan. Zelfs in Gethsémané zei de Heer Jezus: "Abba Vader", toen Hij in de angsten van de strijd, al van te voren de verdrukking van zijn volk doormaakte. Op het kruis, vóór de donkere uren van de verlatenheid, zei Hij: "Vader, vergeef hun", en na die uren zegt Hij: "Vader, in uw handen beveel ik mijn geest". Dat komt omdat Hij in Gethsémané de verdrukking in al haar hevigheid doormaakt als een Heilige, onschuldig, smetteloos, die Zich vrijwillig in de plaats van zijn volk stelt, terwijl het overblijfsel van Israël ze zal doormaken als gevolg van zijn individuele en gemeenschappelijke zonden. De geestelijke verdrukking in Gethsémané is de daad van een enkel mens, die in genade profetisch de plaats van het toekomstige overblijfsel inneemt, opdat dit bemoedigd zal worden als het verneemt dat zijn Plaatsvervanger verlost is geworden en dat er derhalve een verlossing is voor de zijnen. Maar in de wegen van God is de verdrukking van Israël bovendien bestemd om bij dit volk berouw teweeg te brengen. Bij Mordechaï zien we hoe zijn geloof dit verwezenlijkt in vasten, zak en as, ongetwijfeld op vage wijze, want voor hem is het onmogelijk slechts een moment uit de toestand te geraken waarin de verbolgenheid van de Here hem en zijn volk gebracht heeft; hij durft zelfs (we spreken hier alleen van wat we in het boek Ester vinden) zijn stem niet tot God te verheffen, zoals de Heer Jezus het in Gethsémané deed.

Maar laten we terugkeren tot het voornaamste onderwerp van dit hoofdstuk, tot de verborgen wegen van Gods voorzienigheid met zijn volk. Hier verdringen de vragen elkaar op onze lippen

en alleen de afloop van deze gebeurtenissen is in staat het antwoord daarop te geven.

De galg is voor Mordechaï opgericht. Hamans plan, met zoveel handigheid in elkaar gezet, schijnt op het punt van een zeker welslagen te zijn aangekomen. Waarom wijkt in diezelfde nacht de slaap van de koning? Waarom komt de gedachte bij hem op zich uit het boek van de kronieken te laten voorlezen, om zijn slapeloosheid te verlichten?

Waarom valt de voorlezer op het gedeelte dat betrekking heeft op Mordechaï? Waarom informeert de koning naar de onderscheidingen aan zijn redder verleend? Waar komt de vraag vandaan: "Wie is er in de voorhof?" Waarom bevindt Haman zich daar juist op dat ogenblik om van zijn meester de terechtstelling van Mordechaï te verzoeken? Waarom geeft de koning als hij zich tot hem richt, een wending aan zijn vraag, die zijn gunsteling in de val doet lopen? Waarom wordt deze nu gedwongen zelf de heraut te worden van de man die hij haat met al wat er in hem is?

Omdat, ten einde het volk te redden, eerst Mordechaï gered moest worden. Waartoe kon de opgerichte galg nu verder nog dienen, daar Mordechaï immers openlijk erkend was als degene aan wie koning eer bewijzen wilde? Eén man - en ook hier vinden we in Mordechaï het zo belangwekkende type van Christus terug - moet de bevrijder van het volk worden, en voor dit doel was het nodig dat hij, na tot de laagste trede vernederd te zijn, in zak en as, tot de hoogste waardigheid werd verheven, dat de Almachtige hem (in beeld) tot Heer en Christus maakte. Maar alle eer die hem bewezen wordt, hindert Mordechaï niet om zijn plaats als dienaar te blijven innemen: hij keert terug "naar de poort van de koning" (vs. 1). Heel anders dan Haman, die zich in zijn mateloze hoogmoed verhief en door allen gediend wilde worden, vervult Mordechaï hier het beeld van Christus. Hij kwam in de gestalte van een slaaf, niet gedwongen zoals Mordechaï, maar uit vrije wil, door liefde gedreven; hij kwam om Zich te onderwerpen, te dienen en zijn leven te laten. Evenals Mordechaï werd Hij reeds vooruit

verheerlijkt op de heilige berg, en daalde er weer van af om terstond zijn dienst te hervatten. Maar veel meer nog: nadat Hij het kruis verdragen had, werd Hij verhoogd aan de rechterhand van de Vader, en van daar zet Hij zijn dienst voort en wast de voeten van zijn discipelen. En ten slotte zal Hij, ten volle door allen erkend, doorgaan met het dienen van zijn hemelse en zijn aardse volk, "bemind bij de menigte van zijn broederen" (10:3).

De vrienden van Haman, zijn wijzen en zijn vrouw beginnen de ogen open te gaan: "Indien Mordechaï, voor wie gij begonnen zijt te vallen, uit het zaad der Joden is, dan zult gij niets tegen hem vermogen; integendeel, gij zult voor hem geheel ten val komen". Waar is nu hun medeleven met hem die "treurig, het hoofd omhuld" voor hen verschijnt? Zij, die de avond tevoren nog tegen hem gezegd hadden: "Ga verheugd", hebben geen enkel woord van troost voor de terneergeslagen boze. "Gij zijt begonnen te vallen... gij zult voor hem geheel ten val komen". Een bitterheid die nog toegevoegd wordt aan alles waarover hij verbitterd was, op het ogenblik dat de verdrukking hem zelf treft. Kan men anders verwachten van de eigenliefde van natuurlijke harten? Als het kwaad hen maar niet treft, wat kan het hun dan schelen? Hij die hun de gunsten toebedeelde, kan niets meer voor hen doen. Niet één van hen tracht hem zelfs een middel aan de hand te doen om aan zijn lot te ontsnappen. Alles stort rondom hem ineen. Zonder enige steun van buiten af, heeft hij ook innerlijk niet meer de steun van zijn hoogmoed. Goedschiks of kwaadschiks moet hij zijn lot ondergaan, want juist op dit ogenblik "kwamen de hovelingen des konings en zij brachten Haman ijlings naar het feestmaal dat Ester had aangericht". O, dat woord: "En ook voor morgen ben ik met de koning bij haar gevraagd" keert zich nu tegen hem. De zon van zijn heerlijkheid is verduisterd; dit feestmaal is de van onweer zware wolk, waaruit de bliksem op zijn schuldig hoofd zal neerschieten.

HOOFDSTUK 7 - ESTER MAAKT HAAR AFKOMST BEKEND

Het uur van het feestmaal is aangebroken. Ahasveros herhaalt voor de derde maal aan Ester het aanbod van de helft van zijn koninkrijk. Wat er ook gebeurt, ze kan vol vertrouwen zijn, want de belofte was al twee keer door de mond van de koning bevestigd. Heel stoutmoedig zegt zij dan ook: "Indien ik uw genegenheid gewonnen heb, o koning, en indien het de koning behaagt, dan worde mij het leven geschonken op mijn verzoek, en mijn volk op mijn wens, want wij zijn verkocht, ik en mijn volk, om ons te verdelgen, te doden en uit te roeien. Indien wij nog als slaven en slavinnen verkocht waren, ik zou gezwegen hebben, maar deze ramp zal onder de verliezen des konings zijn weerga niet hebben" (vs. 3 en 4).

Het ogenblik is gekomen waarop de Joodse bruid haar afkomst onthult voor de heidense machthebber wiens gunst zij gewonnen heeft.

We hebben hier de tweede fase van Esters geschiedenis, van de geschiedenis van het overblijfsel. In de eerste is Ester aan de volken onderworpen; haar schoonheid en gratie accentueren nog deze dienstbaarheid. Het is haar verboden zich bekend te maken, totdat de heerschappij der ongerechtigheid, door Haman vertegenwoordigd, haar hoogtepunt heeft bereikt. Mordechaï, in wie wij een type van Christus gezien hebben, wordt aangevallen door de vijand, die zich van hem tracht te ontdoen; de plannen van de tegenstander tegen hem die reeds door de hoogste machthebber verheven is, schijnen hun vervulling nabij te zijn. En dan onthult Ester haar afkomst. Zij kan niet gedogen dat Haman zegeviert, en zo maakt zij haar verwantschap bekend met het volk van God, dat zij "mijn volk" noemt. En dat doet zij tegenover de vorst die oneindig goed voor haar is en haar liefheeft. Ze heeft om zo te zeggen

Mordechaï gevolgd op al de treden waarlangs hij is gegaan. Toen hij verborgen was, was zij het, hoewel ze een uitverkoren plaats in het hart van de koning had en niemand nog wist dat zij een Joodse was. Wanneer Mordechaï verheven wordt, voordat hij de grootste macht over de volken verwerft, dan maakt Ester dadelijk bekend dat zij tot het volk behoort van hem, die nog wel niet het bestuur over de volken in handen heeft, maar voor aller oog verheven en openbaar geworden is als degene die recht heeft op de koninklijke waardigheid. De bestemde tijd is gekomen; de Here zal opstaan en Zich over Sion erbarmen (Ps. 10:14). Het uur heeft geslagen. Reeds is Mordechaï's heerlijkheid gezien, voordat zijn regering gevestigd werd. Waarom zou men dan niet openlijk verklaren tot het volk van God te behoren?

De eerste manifestatie van de heerlijkheid betekent nog niet de vestiging van het bewind. Daarvan wordt in Zacharia 2:8 gezegd: "Na de heerlijkheid heeft Hij mij gezonden naar de volken die u tot hun buit gemaakt hebben, want wie u aanraakt, raakt zijn oogappel aan" (vert. JND). Zo wordt Ester na de heerlijkheid van Mordechaï als de Joodse bruid erkend en worden Israëls vijanden de buit van het volk dat zij onderworpen hadden. Als het om de verzwaring van Israëls slavernij gegaan was, "door het volk als slaven en slavinnen te verkopen", dan zou Ester nog hebben kunnen zwijgen. Maar mag zij dat nog sinds haar beschermer in waardigheid verheven is en het om de vernietiging van haar volk gaat? Op dat ogenblik wordt Haman geoordeeld. Dat zal ook het ogenblik zijn waarop de antichrist, de verpersoonlijking van satan van zijn hoogte neergeworpen en in de afgrond verbrijzeld zal worden.

Na deze gebeurtenissen zullen we het derde stadium van Esters geschiedenis zien: het in vrede bezitten van het koninkrijk onder de soevereine macht en het bestuur van Mordechaï, een type van Christus, aan wie dat bestuur zal worden toevertrouwd. Maar in dit hoofdstuk bevinden we ons nog in het tweede stadium, dat waarin Ester als onderpand van

wat haar toegezegd is, de wraak op de vijand verkrijgt. Deze wordt tenslotte ontmaskerd als "de tegenstander, de vijand, de boze", namen die in het Woord aan satan en aan de antichrist gegeven worden. Het is voor hem te laat; angsten grijpen deze man aan, die de dood van de rechtvaardige gezocht had en wiens waanzin zo ver gegaan was dat hij zich op de beschermer van Israël wierp.

De toorn van de koning bedaart pas, wanneer Haman aan de galg hangt die hij voor Mordechaï bestemd had. Dit vonnis wordt evenals dat over de antichrist uitgevoerd voordat God tussenbeide komt voor de volkomen bevrijding van zijn volk. Maar Ester (het overblijfsel van Juda) wordt in haar koninklijke waardigheid en als tot het volk van God behorende, erkend, voordat de antichrist neergeworpen zal worden.

HOOFDSTUK 8 - MORDECHAÏ BESTUURT HET KONINKRIJK

De bevrijding nadert; maar eerst geeft Ester te kennen wat Mordechaï van haar is (dus niet alleen haar afkomst en het volk waarvan zij deel uitmaakt). Dit is de hoogste belijdenis van de bruid! Zij bekent openlijk welke banden haar verbinden met hem die haar, een wees, opgevoed, raad gegeven en in haar angst en vrees vermaand heeft.

Mordechaï was al voor de ogen van alle inwoners van Susan met koninklijke waardigheid bekleed, omdat hij "in het belang van de koning gesproken" had. Maar tot dusver was het om zo te zeggen slechts een zedelijke waardigheid; direct daarna neemt hij zijn plaats als dienaar in de poort des konings weer in (6:12). Van nu aan evenwel is hij niet meer in de poort, hij komt in de tegenwoordigheid van de koning; zijn waardigheid wordt een werkelijke en officiële. Hij wordt bekleed "met een blauwpurperen en linnen koninklijk kleet", hij draagt een grote gouden diadeem en ontvangt de koninklijke zegelring, als teken dat hem het bestuursgezag over de volken verleend is. Het is alles ongetwijfeld een verborgen beeld, zoals alle beelden in dit boek, maar het geloof ontdekt daarin de Mens Jezus Christus, bekleed met de kentekenen, de rechten, de verantwoordelijkheden van de hoogste autoriteit, Hem door de Soeverein, die deze macht bezit, geschonken ¹⁰. Inderdaad, als

¹⁰ We willen nog eens herhalen, dat Ahasveros naar zijn natuurlijke aard een van de droevigste vorsten van Perzië is. Gewelddadig, doch zonder eigen wil; onbeheerst; iemand die al naar hij beïnvloedt wordt, aan het kwade zowel als aan het goede toegeeft, onbewust van zijn wispelturigheid wanneer hij van besluit veranderd; die nooit aan zichzelf maar aan anderen het kwaad toeschrijft, dat hij zo al niet zelf doet, dan toch minstens duldt en aanmoedigt (vgl. 8:7). Maar geheel

mens is Christus van God afhankelijk; van Hem zal Hij de teugels van het bewind ontvangen, en ze weer in de hand van zijn Vader overgeven na het koninkrijk tot diens eer te hebben bestuurd.

Voortaan zal hij ten gunste van het volk de vonnissen tegenhouden, die de satanische Haman tot dusver uitgevaardigd had om het te verdelgen. Ester stelde Mordechaï aan over het huis van Haman. Als bevrijder neemt hij de plaats in die de onderdrukker der Joden zich onrechtmatig toegeëigend had. Maar Ester heeft nog een plicht te vervullen tegenover hem die het opperste gezag heeft. Zij richt het woord tot de koning, valt hem te voet, weent en smeekt. Eerder had zij gevast en drie dagen lang niet gegeten of gedronken. Nu vernedert zij zich voor de vorst en smeekt zijn genade af. Hij alleen, haar wettige echtgenoot, kan de ramp afwenden. Hij reikt Ester de gouden scepter toe. Dan dient zij haar verzoek in, zich wel bewust dat zij, om het vervuld te zien worden, geheel en al van de genade afhankelijk is: "Indien het de koning goeddunkt en ik zijn genegenheid gewonnen heb, en indien dit de koning juist toeschijnt, en ik de koning welgevallig ben, laat dan een schrijven verzonden worden om het plan van de Agagiet Haman... te herroepen". Zo zal ook de houding van de Joodse bruid zijn in de toekomstige dag, waarin het door de mensen beraamde kwaad jegens het volk op het punt staat dit te treffen. Alleen de genade zal dit oordeel kunnen tegenhouden. Maar hoe zal dat kunnen gebeuren? Is de vorst niet door zijn eigen besluiten gebonden? Hij is geen mensenkind dat hem iets berouwen zou; wat hij gezegd heeft, zal volvoerd worden. Het oordeel moet plaats vinden. Maar... het zal niet het volk van Ester treffen, het zal neerkomen op zijn

gescheiden van zijn verdiensten en karakter, berust het gezag in zijn handen, zodat hij ons bij enkele gelegenheden niet wordt voorgesteld in wat hij zedelijk is, maar als de drager van de hoogste macht. Zo wordt er gezegd: "Gij zijt goden", en "Er is geen overheid dan van God".

vijanden! Het blijft nog steeds het oordeel, maar door genade wordt het afgewend van het hoofd van hen, die nadat zij uit de hand des Heren dubbel ontvangen hebben voor al hun zonden, nu nodig hebben getroost te worden. Wat een boodschap voor Esters gemoed! De genade spreekt tot haar hart en zegt haar dat haar lijdenstijd volbracht is (Jes. 40:1 en 2).

Dit hele toneel schijnt enigermate overeen te komen met wat van Israël gezegd wordt in Openbaringen 12, wanneer de slang water uit haar bek werpt als een rivier, de stroom van volkeren die onder haar invloed staan, om het volk van de Messias te verdelgen. Maar de aarde, het toneel van de goddelijke orde in de wereld, opent haar mond en verzwelgt de rivier. En gebeurt dit ook niet hier? De volken worden verzwolgen en niet het volk van God, zodra de heerschappij gelegd wordt in de handen van de Enige die waardig is haar uit te oefenen. Evenals dit mysterieuze boek Ester ons doet zien.

Zo wordt dan de dag, die voor Israëls ondergang bepaald was, de dag van zijn bevrijding; maar, door middel van het oordeel en de wraak op zijn vijanden. De koning gaat akkoord met alles wat gebeurt. Door aan Ester de gouden scepter toe te reiken, toont hij al haar beden in gunst aangenomen te hebben en zet spoed achter zijn woord om wat hij beloofd heeft met haast te doen uitvoeren (vs. 14). Wat een verandering van toneel! Voor de zielen die in de nacht van wanhoop gedompeld waren, is nu de zon opgegaan. Er is licht voor de Joden "ten tijde des avonds". Waar vrees en schrik heersten, vindt men slechts vreugde en blijdschap. Het is een dag van maaltijden, een feestdag. Eén man, Mordechai, is het instrument en de bewerker van deze geweldige bevrijding geweest. De vreugde verbreidt zich in de hoofdstad van de volken: "De stad Susan juichte en was verheugd", als zij de man ziet verschijnen die eerder al door haar straten getrokken was als redder van de koning, maar nu bekleed is met macht, een blauwpurperen en een linnen koninklijk kleed, een grote gouden diadeem en een mantel van fijn linnen en purper draagt. Maar ook de schrik voor

de Joden valt op velen en zij worden Joden, om aan het oordeel te ontkomen.

Hetzelfde zal aan het einde der tijden gebeuren. "In die dagen", zegt Zacharia, "zullen tien mannen uit volken van allerlei taal vastgrijpen, ja vastgrijpen de slip van een Judeese man, en zeggen: Wij willen met u gaan, want wij hebben gehoord dat God met u is" (Zach. 8:23). Zelfs voordat de wraakneming uitgevoerd wordt, is er blijdschap bij de Joden. Rust, volkomen vertrouwen wordt in deze harten geboren bij de verschijning van hem die alleen de toorn van het hoofd van het volk kan afwenden.

En zo zal de verschijning van Christus aan de grote verdrukking een eind maken, voordat de laatste slag toegebracht wordt. De harten zullen vol vertrouwen zijn, omdat Hij die de bruid Israëls beminde, het gevangen volk op zijn hart gedragen heeft, "in al zijn benauwdheid benauwd geweest" is, nu alle macht bezit om de heerlijke voornemens van zijn liefde te volbrengen.

HOOFDSTUK 9 - VOLKOMEN BEVRIJDING

Dit hoofdstuk voert ons naar de volkomen bevrijding. In hoofdstuk 8 had de schrik voor de Joden er velen toe gedreven Joden te worden om aan het oordeel te ontkomen. In vers 2 van hoofdstuk 9 "kon niemand voor hen stand houden, want de schrik voor hen was op alle volken gevallen". Ook hier ziet men de verborgen werkzaamheid van de voorzienigheid van God ten gunste van zijn volk. De volkeren van het rijk zouden zich hebben kunnen verenigen tegen de zeer geringe minderheid van de Joden die in hun midden woonden, maar niemand houdt stand tegenover de schrik voor de Joden. Meer nog: "alle vorsten der gewesten en de stadhouders en de landvoogden en de ambtenaren des konings ondersteunden de Joden, want de schrik voor Mordechaï was op hen gevallen".

Zo zal het ook zijn aan het einde der eeuw. De vrees die Christus zal inboezemen, zal maken dat "om Hem koningen zullen verstommen, als zij Hem zien", en Hem zullen moeten gehoorzamen. Om de strengheid van de bestraffing te begrijpen, moet men zich de gevoelens herinneren die de volken van het rijk bezielde tegen de Joden. Nu het oordeel vastgesteld is, worden ze door schrik bevangen. Zo ver was het niet toen het scheen dat zij hun vijandigheid weldra zouden kunnen botvieren; op dat ogenblik waren ze "vijanden" van de Joden en hoopten "hen te overweldigen", zij "haatten" hen en "zochten hun onheil". Deze haat zou noodwendig haar bezoldiging ontmoeten, en toen het ogenblik gekomen was, bracht alleen reeds de schrik voor Mordechaï de groten er toe "de Joden te ondersteunen". Van Christus wordt gezegd: "Vanwege uw machtige grootheid brengen uw vijanden U veinzend hulde", "Vreemden veinsden onderdanigheid tegenover Mij" (Ps. 66:3; 18:45). Wat Mordechaï betreft, "Hij was groot in het paleis van de koning en zijn faam verbreidde zich, want de man Mordechaï werd steeds machtiger" (vs. 4).

Wel stelt hij hier de Heer voor, die toeneemt in kracht bij het bezit van de aardse heerschappij. Ook Davids heerschappij werd bij zijn troonsbestijging niet door "*un coup de théâtre*" zoals de mensen zeggen, gevestigd. Het is nog geen gevestigd koningschap, maar het is op weg vorm aan te nemen; pas na de eindoverwinning op de laatste van zijn vijanden zal het definitief zijn; maar zijn oppergezag wordt erkend, voordat alle volken Hem onderdanig zijn zullen.

De onderdrukker der Joden wordt gevonnist, evenals heel zijn geslacht (vs. 6-10). Evenzo zal in een toekomstige dag het afvallige geslacht van de antichrist omkomen, want het uur der wrake is gekomen. Maar het volk "stak de handen niet uit naar de buit" (vs. 10, 15 en 16), in overeenstemming met wat voorgeschreven was ten aanzien van Amalek of de vijanden van Israël (1 Sam. 15:9; Joz. 6:19 en 20). Het gaat alleen om de uitvoering van het oordeel van God, zonder enig voordeel voor hen die het uitrichten. Ahasveros aanvaardt de wraakneming als iets noodzakelijks. Zijn hoofdstad, waarin het complot tegen de Joden aangespannen is, wordt een dag langer dan de andere steden in het koninkrijk aan het oordeel van God prijsgeven. De 14e en 15e dag worden overal dagen van vreugde, maaltijden en rust. Zo eindigt het jaar van de grote verdrukking.

De koning der volken verschijnt alleen maar op het toneel onder afhankelijkheid van Ester en Mordechaï. Van hen slechts is sprake, tot aan het eind van het hoofdstuk. Mordechaï is het die, evenals de Messias in de toekomst, blijdschap en rust verordend: "En de Joden hebben als inzetting aanvaard wat zij begonnen waren te doen en wat Mordechaï hun geschreven had". Zij onderwierpen zich aan het woord, geschreven door

een die vroeger voor allen en henzelf een onbekende geweest was, en die God thans voor aller ogen verhoogd heeft ¹¹.

De herinnering aan deze dagen duurt voort van eeuw tot eeuw. Eén feest van de Joden, het Purimfeest, wordt in dit boek vermeldt, een feest, dat altijd blijft, ter herdenking van de verlossing van het aardse volk van God. Er heerst volkomen overeenstemming tussen Ester en Mordechaï en het volk; wat de eerste twee bepaalden, stelt het laatste voor zichzelf vast (vs. 31). Wat "in een boek opgeschreven werd" aangaande hun vasten en hun geroep, wordt in al hun geslachten gevierd. Zo eindigt dan dit verhaal, dat ons leidt naar de dageraad van de heerlijke tijd die op de bevrijding volgt, en ons, profetisch gezien, voert naar de drempel van het duizendjarig rijk van Christus.

¹¹ In een boek waarin de wet niet één keer genoemd wordt. neemt het geschreven woord van Mordechaï een heel nieuwe belangrijke plaats in.

HOOFDSTUK 10 - BESLUIT

Hoofdstuk 10 is als het ware een aanhangsel, dat in enkele woorden het eindresultaat van de voorgaande gebeurtenissen samenvat. De soevereine macht, door Ahasveros vertegenwoordigt, ziet, hoe na de bevrijding van de Joden, het hele land, en ver daarbuiten de kustlanden van de zee, die oorspronkelijk niet aan de koning toebehoorden, zich onderwerpen, en schatting betalen; een zwak beeld van de vestiging van het koninkrijk van Christus over de hele wereld.

Mordechaï, in grootheid door de vorst verheven, wordt als de eerste na Ahasveros aangesteld, d.w.z. dat hij een ondergeschikte positie inneemt ten opzichte van de hoogste macht. Zó zal de verhoging van Christus als hoofd over de volken ook zijn; zoals Jesaja zegt: "Zie, mijn knecht zal voorspoedig zijn, hij zal verhoogd, ja, ten hoogste verheven zijn. Zoals velen zich over u ontzet hebben - zo zeer misvormd, niet meer menselijk was zijn verschijning, en niet meer als die der mensenkinderen zijn gestalte - zó zal hij vele volken doen opspringen, om hem zullen koningen verstommen, want wat hun niet verteld was, zien zij, en wat zij niet gehoord hadden, vernemen zij" (Jes. 52:13-15; zie ook Mal. 1:11).

Maar Mordechaï's karakter ten opzichte van het volk wordt hier bijzonder aangegeven: "Hij was in aanzien bij de Joden", voortschrijdend in heerlijkheid (Ps. 45:5), "bemind bij de menigte van zijn broederen", als vroeger de zoon van Isaï (1 Sam. 18:5), "want hij zocht het goede voor zijn volk", zoals David, de gezalfde, het goede van Jeruzalem zocht (Ps. 122:9), of zoals de Here Zich zal voornemen aan het huis Juda wèl te doen (Zach. 8:15); "en sprak tot heil van al zijn volksgenoten". Het hele eertijds verdrukte volk wordt erkend als het geslacht (of zaad) van Mordechaï. Wat een slot! Zo wordt in zekere mate werkelijkheid dit woord: "Vrede op aarde en in mensen een welbehagen".

SAMENVATTING

Laten we in enkele woorden de inhoud van dit boek, evenals het karakter van de hoofdpersoon samenvatten.

In een tijd waarin God zijn aangezicht nog voor het volk verbergt, wordt de vrouw uit de volken verstoten, en de maagd uit Israël neemt haar plaats in, in het hart van de vorst. Nog verborgen wat haar afkomst betreft, wordt zij zijn echtgenote, om dan koningin over de volken te zijn. De tegenstander verwekt een grote verdrukking tegen het volk, maar hij wordt door Israëls bevrijder overwonnen; deze neemt bezit van al zijn goederen, en de vijand ondergaat het lot, dat hij het voorwerp van zijn haat bereid had. De Joodse bruid wordt openlijk als zodanig erkend; de vijanden van het volk worden de voorwerpen van de wraak die zij er tegen hadden willen uitoefenen; het bestuur van het koninkrijk wordt toevertrouwd aan hem die aller dienaar geweest was, en die aan het eind de regering van gerechtigheid, vrede en vreugde inwijdt.

In dit boek trekt Mordechai op bijzondere wijze onze aandacht. Er zijn bij hem eigenschappen van tweeërlei aard op te merken: zijn zedelijke of geestelijke en zijn officiële. Zijn zedelijk karakter, een kostbaar beeld van dat van de Heiland, treft ons door zijn tederheid, zijn gevoelig hart, de genegenheid voor zijn geslacht, zijn onafgebroken zorgen voor de wees. Maar hij valt evenzeer op door zijn gerechtigheid en rechtschapenheid, zijn moed en besluitvaardigheid, zijn onwankelbare gehechtheid aan het woord van God. Terwijl hij de plaats van het overblijfsel van Israël inneemt, aanvaardt hij de dienstbaarheid, hij die groot onder allen zou verklaard worden. Hij weigert echter het hoofd te buigen voor de tegenstander en weerstaat de vijand ten koste van zijn eigen leven. Hij is één met zijn volk in hun nood en ondergaat ze in zijn ziel; maar hij is geduldig in de hoop, en dat is de overwinning van het geloof, wanneer de vijand almachtig is en God zijn aangezicht verbergt.

Zijn officiële karakter is eveneens zeer opmerkelijk. Hij waakt in de poort van de koning en wordt zo de redder van de volken. Als zodanig wordt hij erkend op het ogenblik dat de satanische tegenstander neergeworpen wordt. Hij wordt de redder van zijn volk, en als bestuurder van het koninkrijk draagt hijzelf de kentekenen van het koningschap en de grote kroon, Hij doet zich vrezen in zijn oordeel, oefent wraak, maar als inleiding tot de vrede; hij regeert in gerechtigheid. Hij gaat voor in de vreugde en blijdschap die hij zijn zaad heeft aangebracht. Hij verordent alles, in vereniging met de Joodse bruid, zijn aangenomen dochter, die over de volken heerst en zijn belangstelling voor zijn volk deelt. Hij wordt de vorst van de koningen der aarde, bemind bij God en bij zijn broederen, groot en in zijn koninklijk karakter doet hij alles met het oog op het goede. Hij leidt hen het vrederijk in. Het is vóór alles op hem, als type van Christus, dat Gods Geest onze aandacht wil vestigen in het boek Ester.

Oude Sporen 2009

